

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

AUGUST, ZI A LIBERTĂȚII

August este un Anotimp. El nu seamănă cu celelalte pentru că i-a fost hărăzit să dăinuiească perpetuu. Un astfel de Anotimp nu semnifică pentru noi secunda, anul, secolul, ci însăși Existența. August este pentru poporul român sinonim cu Existența. Cu existența sa neagră — liberă, independentă, suverană.

23 August 1944, de la care se împlesc acum treizeci și cinci de ani, putea să fie o zi ca toate celelalte care au precedat-o, dar istoria a vrut ca să intre în memoria poporului nostru cu prestigiu pe care îl are în ierarhia zilelor însemnate datele fundamentale.

Și vremea istoriei s-a împlinit înlocuindu-l.

23 August, ziua victoriei revoluției de eliberare națională, antifascistă și antimonarhice reprezintă pentru istoria României pictura de hotoar dintre ieri — cu milenii și veacurile și deceniile sale de așteptare a momentului care să încununete lupta și speranța — și acest Azi care își scrie viziile pentru a treizeci și cincea oară în conștiința și sensibilitatea noastră.

Sintem ceteris și, deopotrivă, fiii acestui Azi care are canturul țării, relieful ei. Chiar respirația lui este respirația patriei. Identitatea perfectă între Azi și România socialistă. O identitate care s-a realizat prin noi. Nu oricum. Nu de la sine. Datorită Partidului Comunist Român, care prin politica sa a făcut din noi ceea ce trebuia, ceea ce era necesar: o forță unită.

Am acționat ca o forță unită. Și fiind am învins exploatarea, nedreptatea, întunericul, și fiind am înălțat nălafele fabricii și uzinei, și fiind am unit pământurile făcându-le mări roditoare, și fiind am construit nălafele școlii și laboratoarelor.

Fapta noastră este a istoriei pe care o reprezentăm, pe care o trăim, pe care o edificăm îndeplinind întocmai politica revoluționară, științifică, clarvăzătoare a partidului nostru comunist.

23 August 1979. Treaptă nouă de timp nou. Iată-ne, de pe înălțimea ei privind spre ceea ce am înălțat, spre ceea ce vom înălța. Iată-ne meditando la semnificația aceluiași August de acum treizeci și cinci de ani care ni se dezvăluie, odată cu trecerea timpului, în această etapă a construcției socialiste, pe coordonate mai ample, într-o lumină mai puternică. Într-adevăr, timpul care se adună sub fruntea țării ne apropie de August, încât putem spune:

că trecerea în faptă a Programului Partidului Comunist Român reprezintă, la scara istoriei, o continuitate existentă sub lumina lui August, căci timp care nu seamănă cu secolul pentru că revoluția i-a asigurat o viață perpetuă.

La trei decenii și jumătate de libertate și Independență, România este mândră de realizările ei, de ceea ce Este la ea acasă și în Lume. De ceea ce reprezintă: țara unei țări libere, demne, suverane, pusă în slujba omului și a omeniilor. Ritmurile, marile realizări, cămintul nou de muncă și viață impun ultimii aproape cincisprezece ani din cei treizeci și cinci drept cea mai frumoasă, mai dinamică, mai revelatoare perioadă din istoria poporului nostru.

Și sursem aceste perioade de mare împlinire. Epoca Nicolae Ceaușescu pentru că gândul și

fapta secretarului general al partidului, președintelui țării se întindesc pretutinduri în România, contemporan, la scară epocică, susținând prin căminul lor puternic marea edificiu uman pe care îl construim, umăr lângă umăr, tovarăși și frați.

Sărbătorim al treizeci și cincea an al Eliberării în plină și rodnică Epocă Ceaușescu. Cu hotărârea nerămurată de a urma Partidul Comunist Român, pe secretarul său general, de a ne angaja în îndeplinirea mobilizațiilor obiective de construcție și creație, ce vor fi adaptate la Congresul al XII-lea, de a adăuga noi însemnări și valori acestei epoci, care ne reprezintă prin viziunile ei socialiste — argumentele vi ale viitorului sigur și al destinului întregului popor român.

Luceafărul

Coloana infinită

1.600 de artiști, cei mai buni dintre cei buni, au evoluat sâmbătă seara pe scena Sălii Palatului în spectacolul de gală al laureaților celei de-a doua ediții a Festivalului național „Cîntarea României”. Alături de imaginea simbolică a țării, erau — tot — tovarăși de faptă și tovarăși de viață lucid, transpuși în realitate prin efort solidar. Îngemănări în ritmurile artei și respirații emoționante cotidiană înfrățire în muncă. În alb imaculat, personificând însăși curritivă, au evoluat alert dansatorii alteni de la Căminul cultural din Scornicești. Din nord, rotindu-și impecabil melopeea unică, au venit fetele din Căpâlna, în costumele lor sobre, teazule rafinat în culori esențiale. Din Ruginoasa, satul lui Cuza, au sosit moldovenii, în vestiminte de un roșu aprins, ca al metalei esențiale. Din vatra străveche a Banatului erau prezenți pe scenă, în costume românești, maghiare, germane și sârbești, artiștii Școlii populare de artă din Timișoara ce și-au recitat cîntecul în graiuri diferite, toate subsumate însă limbii comune a dragostei de țară și de partid. Metalurgii din Galați și Brăila, celerității din Ploiești tot în această limbă își afirmau crezul de viață comunist. Colectivul etnografic al militarilor topografi din Buzău a sugerat prin mișcări avizate, esențializate, alți omagii pe care acum, în acest al 35-lea august al libertății noastre, îl aduce întregul popor celor ce s-au jertit pentru izbînda acestui timp solar, cel și voința noastră neabătută de independentă și suverană. Elevii și studenții și-au exprimat în cuvinte lapidare, pline de emoție, incandescentul sentiment al patriei. Formau cu toții o coloană infinită. Două momente ale galei, dispuse în imediata vecinătate, au personificat această stare de faptă. Pătru Ghera (cioban din comuna Slatina — Timiș, județul Caraș-Severin), statuar ca însăși muntii din care coborise, și-a recitat cu voce fermă versurile de țară. Răzvălăea din vocea lui gravă mîndria de fiu al acestei țări: „Nu mi-i teamă, mă mîndresc, / Sînd sub plume sub surman / Dolne, versuri, țipăresc, / Dară dragostea mă cheamă”.

Ioan Adam

Continuare în pag. a 2-a

La spectacolul de gală al laureaților Festivalului național „Cîntarea României”

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au primit pe membrii conducerii Uniunii Scriitorilor

Cuvîntul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și tovarășa Elena Ceaușescu au primit duminică dimineața, pe membrii conducerii Uniunii Scriitorilor.

La primire au participat tovarășii Gheorghe Oprea, Dumitru Popescu, Gheorghe Radulescu, Ștefan Voitec, Miu Dobrescu, Ilie Radulescu.

Cu acest prilej, tovarășul George Macoveșcu, președintele Uniunii Scriitorilor a înmănat tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, în semn de căld și profund omagiu, cite un exemplar al volumului „Izvoare nesecate”, pe care poezii României socialiste l-au dedicat marilor sărbători a poporului nostru — a 35-a aniversare a eliberării patriei.

Acest volum — ce cuprinde versuri semnate de 175 de creatori lirici — reprezintă o vibrantă expresie a sentimentelor de dragoste pentru și recunoștință pe care poezii țării — români, maghiari, germani și de alte naționalități — le nutresc față de gloriosul Partid Comunist Român, față de conducătorii lui și al partidului și al statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de patria noastră liberă, demnă și înfloritoare, față de minunatul popor român, constructor al socialismului.

Continuare în pag. a 2-a

Stimați tovarăși,

Aș dori să mulțumesc Uniunii scriitorilor, conducerii sale, tuturor scriitorilor și poezilor pentru scrierile adresate cu prilejul zilei de 23 August, partidului și poporului nostru, precum și mie personal.

Văd în această ocazie angajamentul scriitorilor de a face în continuare totul pentru a slui politica de construcție a socialismului promovată de partid, politica de pace și colaborare internațională.

Acasă, culturile de poezii, legate de acest eveniment istoric din viața poporului nostru — revelația de eliberare socială și națională, antifascistă și antimonarhică — constituie o dovadă în plus a frăției în care poezii, scriitorii, ca și întregul nostru popor, sînt sărbătorind marile evenimente din viața României, sărbătorind realizări în edificarea socialismului, și să contribuie prin scrierile lor — versuri sau proză — la opera de lămurire a omului nou, de dezvoltare a conștiinței socialiste, astfel va fi oarecând și patriei noastre să poată participa conștient alături de eliberarea, și să înălțăm patriea noastră pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație. Este o activitate nobilă. Desălușit, dincolo de viața în studiile poporului nostru — alți în perioadele grele, cit și mai bune — s-au găsit oameni care s-au dedicat scrierilor, artiști — și care

au cîntat alături de idealurile de dreptate și libertate, cit și frumusețea patriei și dorința de mai bine, de frumos a poporului. Nu este un secret pentru nimenea că poporul a fost purtătorul dintotdeauna al progresului material și spiritual, că tot ceea ce am realizat și avem astăzi — alături de rezultate al îndelungatei dezvoltări istorice, cit și ca rod al activității desălușite în anii construcției socialismului — datorăm poporului nostru, care a înțeles că trebuie să acționeze neabătut pentru a transpune în viață politica partidului de edificare socialistă, de pace și colaborare internațională.

Sînt convins că și în viitor Uniunea scriitorilor, scriitorii vor face totul pentru a slui patria și poporul, pentru a slui cauza socialismului, a colaborării și păcii în lume.

Cu aceste gânduri, urez scriitorilor și uniunii succes în activitatea viitoare! Așteptăm opere și mai valoroase, cu un conținut tot mai bogat, care să redea viața și munca, preocupările și dorințele oamenilor muncii, ale poporului nostru. Sînt convins că scriitorii noștri, care au dat multe lucrări bune, vor lăura, în viitor, opere care să rămînă în istoria literaturii și culturii românești ca realizări de înaltă valoare din toate punctele de vedere. (Aplauze).

Deveniri

Într-o foarte mare măsură, care au fost și sunt relevante pentru arhitectura noastră socialistă, pentru creșterea și enis de ani de libertate. Nu s-a oprit de aici această aspirație deveniri pe care se-au trăit și le trăiesc oamenii muncii din această țară a noastră, din România, într-o proporție greu de apreciat, însemnabilă în orice caz, cu ceea ce se petrece în acest plan, al realizării și împlinirii cu demnitate umană, cu încrederea în viștă, într-un trecut mai apropiat sau mai îndepărtat.

Spunînd deveniri, spunînd regăsură, vorbind de demnitate și de verticalitate nu mă gîndesc, bineînțeles, la faptul că foarte mulți oameni au avut, mulți copii de muncitori au ajuns în acești ani pe cele mai înalte trepte ale afirmării sociale și politice. E și aceasta o latură a unui fenomen, dar nu e cea mai relevantă, nu e cea mai semnificativă, deoarece funcția nu redă cu exactitate, și întotdeauna, măsura adeverită a omului, a cunoștințele sale efective, care au de regulă un caracter predominant etic. Nu mă gîndesc, asadar, la ascensiunile sociale și politice, care își au și ele rostul lor și semnificația lor, mă gîndesc la ascensiunile morale și etice, care nu cunosc ranguri administrative, sînt practic ale tuturor, mă gîndesc la cristalizarea și la afirmarea unui nou umanism, a unui nou fel de a privi lumea și viața, cu mai multă înțelegere și cu o răspundere direct proporțională cu înțelegerea care a însoțit-o și o însoțește.

Nu voi afirma, împotriva adeverului, că lucrurile au decurs și decurg lin, fără frămîntări, fără greutate, fără șaberi, fără înfrîngeri. Dimpotrivă, voi spune că s-au petrecut și se petrec și căpatări, nu numai afirmări, cum e normal să se întâmple într-un proces de o asemenea amploare, care a atras în albia sa nu un singur om, nu o singură clasă socială, ci un întreg popor, a cărui constituție de sine, a cărui încredere în destinul său și în dreptul său de a se afirma în lume, alături de celelalte popoare, au crescut și s-au consolidat în așezii ani mai mult decît se crede, mai puternic și mai adînc decît se știe de obicei.

Au existat, pe drum, destule momente dificile, s-au ma-

Ion Lăncrănjan

Continuare în pag. a 2-a

Din BIOGRAFIA REVOLUȚIEI

● Repotație de evocare a unor momente semnificative ale devenirii noastre socialiste, semnate de: ● Radu Coșoșu ● Alexandru Brad ● Nicolae Tic ● Traian Bădulescu.

(în pagina a 9-a)

MIHAI BENIUC

Partidul ne conduce

Cover de singe și de oasine
E vîntul țării, cînd jîndul omului
Ce s-așternă din vînturile bătrîne
Sub codri deșei, sub hojtele de grîne
Sub drumuri înșepi și înșinate,
Sub cîmășii și oasinele.

Acolo-i însă tescutul forței
Din care și storce Rădăcia ei forțe
Nesînsă pe căminele nou-n lume
A-ntregului popor ce are nume
De flămîrî mergîndu-i vîmii-n frunte
Către al viștii cel mai falcic munte.

Decenii trei și încă jîmboate
Am străbătut, dar glorioasă toată,
Iar dacă-ntr-eb pe unul ori pe altul
Vo spun e clar cum e a-ntregul nețel
Fecund cu mina semn unde-a s-opece
Spre culme sus: „Partidul ne conduce!”

Continuare în pag. a 2-a

Prețuirea artei

Ziua de 23 August 1944 a adus pe pămîntul României, alături de încercări de anii grei ai războiului, nu numai pacea, victoria și socialismul dar și o nouă lumină, o solaritate distinctă, care face înconfundabil — chiar și astăzi în paginile arhivelor, în sălile de muzeu și în conștiința oamenilor — acea dată fierbîntă din calendarul istoriei noastre. În vîzduh, pe ape și pe pămînt dar, mai ales pe chipul multimiilor ieșite în stradă, să afle, să participe și, de atunci înainte să și decidă — o strălucire aparte teadiază, o bucurie uriașă dar și o nelămurită încredere. Lumina care ne amplifică într-astăzi, astăzi, faptele gesturile și cuvintele pe care le roștim, an de an, în pragul înalt al sărbătorii din August își are originea atunci: fructe ale luminii, impresiionantele evenimente culturale care s-au petrecut în zilele acestea conferă, și ele, o dimensiune aparte sărbătorii pe care o așteptăm. Mă gîndesc la manifestările finale ale celei de-a doua ediții a Festivalului național „Cîntarea României”, al cărui corolar a fost spectacolul festiv pe scena căruia „cel

mai bun dintre cei mai buni”, sute de oameni ai muncii distinși cu lauri festivalului au mai demonstrat încă o dată, într-o cîntesentă a fanteziei și măiestriei, virtuțile neputincioabile pentru creație și artă ale poporului nostru și, într-o firescă urmărire, la inaugurarea unor expoziții de artă plastică aparținînd artiștilor amatori și profesioniști, distinși în cadrul Festivalului.

Prezent în loja de onoare a Sălii Palatului acelat de mîile de spectatori și laureați, secretarul general al Partidului nostru, președintele statului și iubit al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, alături de tovarășa Elena Ceaușescu, de ceilalți tovarăși din conducerea partidului și a statului, a aplaudat și a omagiat în cuvinte calde, de prețuire, rezultatele și strădania laureaților și participanților la cea de-a II-a ediție a Festivalului național „Cîntarea României”.

Nicolae Velea

Continuare în pag. a 2-a

OMAGIU EROICULUI AUGUST, OMAGIU PĂTRII, POPORULUI, PARTIDULUI

- În acest număr: ● AUGUST — PIATRĂ DE HOTAR de Ion Ardeleanu ● Car senin — poem de Virgil Teodorescu ● SCRISORI DIN LINIA I ● Semnează ● Ion Lăncrănjan ● Valeriu Cîmpănu ● Radu Teodor ● Gh. Bulgar ● Dumitru Corbea ● Emil Mănu ● Scriitorii în reportaj ● ȚARA LA TIMPUL PREZENT, ȚARA LA TIMPUL VIITOR ● Semnează: ● Constantin Șton ● Petre Damjan ● Haralamb Zînc ● Patric Berceanu ● Areta Șandru ● Mircea Constantin ● ANUL LUMINII LA ROMANIA ● Poezii de ● Virgil Corișanopol ● Ion Bănuț ● Ovidiu Genaru ● Nicolae Don Frunteleț ● Cornelia Dîjgă ● Nicolae Știus ● Anton Stancu ● Ovidiu Rîureanu ● Gabriel Iuga ● Valeria Deleanu ● Dan Rotaru ● Horvath Dezideriu ● Emilia Căldăraru ● Voicu Olori ● Vasile Andronache ● Floriana Tei ● M. N. Florian ● ROMANIA ÎN LUME ● Poeme antifasciste

35 de ani de la victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă

AUGUST — piatră de hotar

Istoricul eveniment de acum 35 de ani — eliberarea României de sub dominația fascistă — a înscris patria noastră pe calea dezvoltării libere, a socialismului și progresului. Este meritul nepieritor al Partidului Comunist Român care, realizând o largă unitate în jurul clasei muncitoare, a forțelor democratice, patrioțice antifasciste, a organizat lupta de rezistență a poporului, l-a condus la victoria din august 1944. Acest moment epocal din istoria modernă a patriei, muzele de istorie îl reflectă prin matrișă de însemnabile valoare care atestă eroismul poporului, al clasei muncitoare, al armatei în lupta neînfrântă împotriva hitlerismului.

După 35 de ani oamenii muncii din țara noastră sărbătoresc la 23 August marea sărbătoare națională a poporului român, trecind în revistă mărețele succese obținute în lupta pentru democratizarea țării, pentru transformarea revoluționară a societății, apoi în zidirea celei mai drepte și mai umane orânduiri, arundirea socialistă, în fâuria noului civilizații materiale și spirituale pe pamântul patriei.

În anii premergători celui de-al doilea război mondial, în Europa și pe arena internațională s-au ascuțit tot mai mult contradicțiile, s-a agravat încercarea ca urmare a acțiunilor de agresiune, a încălcării independenței și suveranității unor țări de către fascism. Politica de cedare și compromis față de pretențiile de dominație mondială ale statelor fasciste, promovată de cercurile conducătoare din diferite țări a încurajat acțiunile agresive ale Germaniei naziste, a deschis calea declanșării celei de-a doua conflagrații mondiale.

În România în acei ani tot mai mult au ieșit la suprafață viziunile politice elementele extreme drepte reprezentate de „Garda de fier”. „În aceste împrejurări deosebit de complexe ale situației politice interne și internaționale — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — poporul român, aflat singur — ca urmare a politicii cercurilor conducătoare — în fața agresiunii Germaniei hitleriste l-a fost împus odiosul Dictat de la Viena, iar în România a fost instaurată dictatura militară-fascistă care a înrobât țara Germaniei”.

Partidul Comunist Român — strategul și tacticianul mării victorii revoluționare

Regimul militar-fascist a reprezentat forma de guvernământ terorist, antipopular și antinațională a cercurilor celor mai reacționare din România, legate de Germania nazistă. El s-a caracterizat pe plan intern prin respingerea ideologiei fasciste, prin suprimarea oricăror drepturi și libertăți democratice, prin metode teroriste de guvernare, al căror ascuțit era îndreptat împotriva clasei muncitoare și a partidului ei comunist. Baza politică a dictaturii militar-fasciste a constituit-o, în prima sa etapă, Garda de fier, reazemul ei cel mai puternic a fost Wehrmachtul nazist, ale cărui mari unități — începând din octombrie 1940 — au intrat în România, cu asentimentul guvernului militar-fascist, sub diferite prețuri, în fapt ca trupe de ocupație.

Ridicând asasinatelor și crimele la rang de politică de stat, începute anterior prin omorarea primului ministru I.G. Duca în 1933 și a lui Armand Călinescu în 1939, grupuri de legionari au împuscut în noiembrie 1940, în închisoarea Jilava și în localitățile poliției din București, 67 de demnitari și funcționari superiori, printre care generalul Gheorghe Argeșanu, fost prim-ministru după Armand Călinescu, Victor Iamandi, fost ministru de justiție, care în 1938 a dispus dizolvarea acestei organizații teroriste. În acele zile au fost asasinat și marele istoric Nicolae Iorga și profesorul universitar Virgil Madgearu. Tot atunci cu fast ucis comunistii Constantin David, Oesko Tereza și mulți alții.

La 23 noiembrie 1940, Ion Antonescu a semnat pentru cedarea țării la Pactul tripartit. Germania nazistă, continuând politica de dominație și dictat, a atacat mișcările U.R.S.S. în luna iunie 1941. Împotriva voinței poporului, România a fost tirată în acest război.

Răspunzând aspirațiilor profunde ale poporului, Partidul Comunist Român — stegar neînfricat al intereselor supreme ale țării — s-a situat de la început în fruntea luptei împotriva dictaturii militar-fasciste, a războiului împotriva Uniunii Sovietice, pentru alungarea hitleristilor din țară și alăturarea României la coaliția de forțe antifasciste, dovădindu-se și de această dată la înălțimea răspunderii sale revoluționare, naționale.

Pregătind răsturnarea dictaturii militar-fasciste și militând consecvent pentru salvarea țării de catastrofa națională de care era amenințată, Partidul Comunist Român a urmărit cu perseverență realizarea pe baza largi a tuturor forțelor sociale și politice interesate dintr-un motiv sau altul în înfrângerea unor asemenea acte patribidice.

Este meritul nepieritor al partidului comunist de a fi coalițat într-un singur suvoi lupta clasei noastre muncitoare — forța hotărâtoare a mișcării antifasciste — apăsătoare și jădnimii, protestul energetic al intelectualității, puternica stare de spirit antifascistă în rândul soldaților și ofițerilor, împotriva înfrângerii poporului de dominația hitleristă, față de război, de regimul dictaturii militar-fasciste.

În circulara C.C. al P.C.R. din 8 Iulie 1941, în platforma-program din 6 septembrie 1941 și în alte documente ulterioare, partidul comunist a elaborat tactica de luptă corespunzătoare noilor condiții în care se afla țara, stabilind, printre altele, următoarele obiective de luptă: răsturnarea regimului antonesc; formarea unui guvern al independenței naționale, compus din reprezentanți ai tuturor forțelor patrioțice; alăturarea României la coaliția Națiunilor Unite; alungarea trupelor hitleriste din țară și eliberarea părții de nord a Transilvaniei; recucerirea libertăților cetățenești și democratice etc.

Obiectivele platformei și sarcinile ce stăteau în fața po-

populului pentru eliberarea patriei de sub dominația fascistă au fost popularizate prin presă și prin viu grai de către P.C.R. în rândurile maselor muncitoare, în armată, în cercuri ale intelectualității și micii burghezii, au fost aduse la cunoștință conducătorilor Partidului Social-Democrat și a principalilor lideri ai partidelor burgheze.

În mișcarea de rezistență, a contribuție însemnată au adus organizațiile de masă, conduse sau aliate sub influența partidului: Uniunea Tineretului Comunist, Apărarea patriotică, Frontul plugarilor, Uniunea oamenilor muncii maghiari din România (MADOSZ) etc. În 1942, P.C.R. a înființat organizația Uniunea patrioților care avea sarcina ca, pe baza obiectivelor platformei P.C.R. din 6 septembrie 1941 și a rezoluției C.C. al P.C.R. din ianuarie 1942, să strângă în jurul său și să mobilizeze la luptă, pe intelectuali, funcționari, studenți, meseriași, mici comercianți și industriași ș.a.

În același timp P.C.R. și-a pus ca sarcină organizarea unui aparat militar al partidului cu ramificații în întreaga țară. Aparatul militar avea misiunea de a organiza desfășurarea luptei armate împotriva dictaturii militar-fasciste și a hitleristilor. Se preconiza atragerea armatei de partea frontului patrioțic, organizarea de grupe de patrioți în orașele și satele unde existau organizații de partid și în rândurile unităților militare și atribuțiile fiecărui compartiment în parte.

Un prim succes al partidului comunist, realizat pe linia încheierii unor alianțe politice antifasciste, l-a reprezentat crearea, în anul 1943, a Frontului patriotic antifascist care reunea Partidul comunist și partide și organizații patrioțice ca: Frontul plugarilor, Uniunea patrioților, Uniunea oamenilor muncii maghiari din România (MADOSZ), Partidul Socialist-Tărănesc, organizații ale Partidului Social-Democrat etc. În toamna aceluiași an, Partidul Comunist Român a reușit să stabilească o serie de contacte cu cercurile palatului regal.

Un factor care a contribuit la fâuria unei și mai largi coaliții și la întărirea potențialului de luptă al forțelor antidiaturale și antifasciste l-a constituit realizarea în aprilie 1944 a Frontului unic muncitoresc între P.C.R. și P.S.D. Prin fâurirea F.U.M. s-a realizat unitatea de acțiune a clasei muncitoare și s-a întărit capacitatea ei de luptă pentru eliberarea patriei și progres social.

Realizarea Frontului Unic Muncitoresc, acțiunile comune duse de reprezentanții celor două partide muncitorești pe linia apărării intereselor fundamentale ale patriei au dat un nou impuls coaliției forțelor antifasciste. În aceste condiții, la 26 mai 1944 P.C.R. și P.S.D. au semnat un acord cu gruparea liberală condusă de Gh. Tătăreanu, iar în noaptea de 13/14 iunie a avut loc, într-o casă conspirativă a comunistilor, o consfătuire la care au luat parte reprezentanții P.C.R. ai palatului și armatei. După îndelungi dezbateri în cadrul consfătuirii au fost acceptate punctul de vedere și planul Partidului Comunist Român de răsturnare prin forță a dictaturii antonesciene, de bizuire pe forțele interne, luptă coordonată cu situația externă, în vederea scoaterii țării din războiul hitlerist și întoarcerii armelor împotriva Germaniei naziste.

Împrejurările interne și externe, creșterea puternică a stării de spirit antifasciste în toate categoriile populației au permis partidului clasei muncitoare realizarea la 20 iunie 1944 a unui acord cu liderii partidelor burgheze, Partidul Național-Liberal și Partidul Național-Tărănesc. Rezultat al politicii de largi alianțe general-democratice, antifasciste, preconizate de P.C.R., acest acord exprima prin crearea „Bucului Național Democrat” reprezentând unirea în luptă antifascistă a celor mai diverse clase și păturii sociale, partide și grupări politice, coalițând în jurul clasei muncitoare — forțe de bază a mișcării de rezistență — toate forțele patrioțice.

În vara anului 1944 trupele sovietice dăduse lovitură tot mai grele mașinii de război hitleriste. În aceste împrejurări Germania hitleristă și guvernul antonescian se pregăteau să a măsuri extreme, să organizeze mobilizarea generală a forțelor în vederea întării pe teritoriul românesc a rezistenței împotriva înaintării armatelor sovietice. Împiedicarea acestor planuri de continuare a războiului împotriva Uniunii Sovietice, trecerea la răsturnarea regimului fascist din România și întoarcerea armelor împotriva trupelor hitleriste devenise a necesitate istorică, un imperativ pentru grăbirea victoriei în războiul antifascist.

Voința națiunii a triumfat

În interiorul țării erau coapte toate condițiile necesare trecerii la acțiunea hotărâtoare. În aceste împrejurări interne și externe a fost declanșată la 23 August 1944 revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, care a dus la răsturnarea dictaturii militar-fasciste, la trecerea țării noastre cu întreaga sa forță, cu toată armata olătură de Uniunea Sovietică, de coaliția antifascistă.

Ca de atâtea ori în trecut, prin voința națiunii, au triumfat libertatea, democrația, hotărârea de dezvoltare independentă a patriei. Poporul român s-a angajat în marea luptă pentru a zdrobi orice dominație străină, de a fi liber și stăpîn în țara sa.

Actul istoric din August a început prin creșterea principalelor căpetenii fasciste și răsturnarea guvernului dictatorial militar-fascist. Sub egida politică a celor patru partide din Blocul Național Democrat s-a constituit noul guvern, avându-l ca președinte pe generalul Constantin Sănătescu. În seara zilei de 23 August începând de la ora 22,00 s-a difuzat la radio proclamația „Către țară”, document pus de acord cu reprezentanții Partidului Comunist și care exprima voința și actul energetic al poporului de răsturnare a dictaturii antonesciene, de alungare a hitleristilor din țară și angajarea în luptă pentru anularea dictaturii de la Viena, participarea la războiul pentru zdrobirea fascismului.

În cursul unor bătălii grele, unitățile militare, împreună cu formațiunile patrioțice, au lichidat rezistența trupelor naziste, au eliberat în câteva zile Capitala și a mare parte a

Țării. Între 23 și 31 august forțele patrioțice române au eliberat prin luptă porțile centrului, de sud-est și sud-vest a țării. La 30 august 1944, populația Capitalei a primit cu entuziasm trupele sovietice.

«Totul pentru front, totul pentru victorie!»

Ca un singur am, armata, poporul, la chemarea Partidului Comunist Român — „Totul pentru front, totul pentru victorie!” — s-au angajat în luptă împotriva Germaniei hitleriste.

Victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă a avut profunde ecouri, semnificații și consecințe internaționale. Alăturarea României la coaliția antifascistă a contribuit într-o măsură mare la prăbușirea întregului front german în sud-estul Europei, la accelerarea eliberării popoarelor din această zonă, a dat noi dimensiuni ofensive asupra Germaniei hitleriste, ducând la scurtarea războiului și apropierea victoriei depline împotriva fascismului. „În România — scria în acele

zile ziarul „Pravda” din 23 August 1944 — se petrec evenimente care nu pot să nu atragă a atenție deosebită. Regimul lui Antonescu s-a prăbușit. În seara zilei de 23 August, radio București a anunțat formarea noului guvern al României... Evenimentele din România au produs derută la Berlin”, iar ziarul „Izvestia” aprecia că „nu poate fi contestată de nimeni contribuția României la eliberarea Balcanilor”. Vii comentarii și aprecieri au stăruit acțiunile revoluționare române și în celelalte țări ale coaliției antifasciste. Pastul oficial de radio al Angliei sublinia la 24 august că „prin ieșirea din luptă a României... întregul edificiu nazist din Balcani începe să se năruie. Consecințele pentru viitorul mers al războiului sînt incalculabile... Gestul României va fi un exemplu de urmat pentru Bulgaria, Finlanda și Ungaria”, iar pastul de radio „Vocea Americii” exprima opinia că atunci „cînd se va scrie istoria, actul de la 23 August va însemna un factor important în mersul acestui război”. La rîndul său, ziarul „Le Figaro” aprecia evenimentul din România drept „un eveniment de a însemnătate considerabilă, care a dat o lovitură dintre cele mai grele celui de-al treilea Reich”. Ecoul acestui eveniment s-a făcut auzit nu numai în Europa ci și pe alte continente, fiind considerat ca a victorie a cauzei generale a luptei antifasciste. În acest sens, ziarul argentinian „La Nación” remarcă la 26 august: „Acțiunea română deschide a brașă în sud-estul furtărei hitleriste, prin care nu vor intriza să se precizie celelalte țări balcanice. Această onoare și acest risc — sublinia ziarul — i-au revenit României”.

Începînd de la 23 August 1944, armata română, însumînd aproape 540.000 de ostași, a luptat alături de armata sovietică pentru eliberarea întregului teritoriul al țării și apoi dincolo de hotarele României împotriva trupelor hitlerist-horthyste, pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la înfrîngerea definitivă a mașinii de război hitleriste. În marea carte a istoriei vor rămîne nemuritoare fapte de arme ale ostașilor români și sovietici de pe frontul antifascist, contribuția tuturor patrioților români care au luptat împotriva fascismului, pentru eliberarea patriei.

În răstimpul ultimelor trei decenii și jumătate, care au trecut de la 23 August 1944, România a cunoscut uriașe transformări revoluționare. Înfrățirea istorică cea mai de seamă a acestei perioade este lichidarea pentru totdeauna a exploatarea omului de către om, atît la arșe cit și la sate.

Cu fruntea sus, urmînd partidul, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul pășește liber și demn spre viitor

Aplicînd în mod creator adevărurile fundamentale ale socialismului științific, legile generale ale socialismului la realitățile concrete ale României, Partidul Comunist Român a mobilizat toate capacitățile și energiile creatoare ale națiunii pentru dezvoltare, în ritm rapid și economic socialist, pentru înflorirea științei și culturii, pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și cu o agricultură înapoiată, România s-a transformat în cei 35 de ani care au trecut de la 23 August 1944, într-o țară cu o industrie puternică, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură modernă în continuă dezvoltare, capabilă să satisfacă în condiții tot mai bune nevoile economiei, cerințele de consum ale maselor largi populare.

Față de 1938, producția industrială a României a sporit de 42 de ori iar producția agricolă de circa 3 ori. Succese importante au fost obținute în dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, în ridicarea gradului de civilizație al întregii societăți, în formarea intelectualității socialiste.

Congreșele IX, X și XI ale partidului au marcat o etapă de maximă importanță în viața partidului și societății, ridicînd la un nivel calitativ superior întreaga activitate a poporului, asigurînd perfecționarea stilului de muncă al comunistilor, așezînd la baza organizării și acțiunii sociale principiile științei conducerii. Ca urmare, perioada de după Congresul al IX-lea a fost perioada cea mai fertilă, cea mai bogată în realizări din întreaga istorie a construcției socialiste în România.

Realizările partidului și poporului nostru din acești ani, elaborarea strategiei dezvoltării în perspectiva edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării României spre comunism, sint indisolubil legate de activitatea desfășurată în fruntea partidului și statului de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Personalitatea și stilul de muncă al secretarului general, caracterizată prin slujirea pasionată a clasei muncitoare, a poporului, a progresului social universal, spirit revoluționar, novator, atitudine creatoare în teorie și practică, au contribuit în mod hotărâtor la afirmarea tot mai puternică a rolului partidului, la elaborarea și traducerea în viață a întregii politici interne și internaționale a țării noastre, la dezvoltarea cooperării internaționale cu partidele comuniste și muncitorești, cu țările socialiste, cu toate forțele progresiste, democratice ale contemporaneității.

Evenimentele de acum 35 de ani se înscriu ca un moment epocal în întreaga istorie a României, care a determinat o coaliție radicală în destinele țării noastre, a dus la înfrățirea celor mai înalte idealuri de libertate și dreptate socială, spre care au aspirat de-a lungul secolelor generații după generații, patrioții cei mai luminoși, forțele cele mai înaintate ale poporului român.

Pilanțul înviorării realizări obținute în cei 35 de ani determină ca poporul nostru să muncească cu abnegație în vederea înfrățirii Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu noi și remarcabile înfrățiri, care să asigure situarea României pe noi trepte ale civilizației socialiste și comuniste.

Ion Ardeleanu

Care încotro și forțola nu merge,
la casa omului e treabă multă,
așa că stai și-ascultă
străvechea noastră lege:
să ne-adunăm cu toții,
bunicii, străbunicii și nepoții,
să potolim vulcanii puși pe ceartă,
cu forțele unite, cu rivni și cu artă,
să-l facem să-nțeleagă pe cei care pun foc,
care rinșez în spate,
neamicii cu minți întunecate,
că n-o să aibă-n viața lor noroc
să vadă vilvătăia cum se-nfunde, —
popoarele sint azi alopufunde,
și ele știu, așa cum știm și noi,
că nu mai este voie să fie alt război,
că uriașul efectiv de arme,
planeta niciodată n-o s-o stărne,
că n-o să sece viața în mări și în cîmpii,
n-o să rămînă casele pustii,
cu rafturile pline de cărți
făcute iasă,
pe care nimeni n-o să le ctească.

La sărbătorena României noastre
trădărea, ponegrirea nu se iartă,
și dacă mal picțim natură moartă,
și-am vrea să-atingem netedele aștre,
vom amina puțin acest excurs,

căci noi nu vindem blana fantasticeului urs,
care se află încă în pădure,
și dacă-l omeștie ca visul să ne fure,
noi să-l întoarcem aripile albe,
spre-aceste circulare și neșemate salbe,
care înconjoară țara, ca diademe vil
de mari hidrocentrale, superbe panoplii
cu armele vieții cinstite încercate,
podoabe șlefuite și îndelung lucrate,
lucrări ale voinței lipsită de eres,
în văle umbroase, în munte și în șes, —
să ne-nordăm puterea și să slăvim în cînt,
acest fără pereche, neprihănit pămînt
căruia lupta noastră unită și credința
ii împingea ursita și-l apăra flința.

Multe-a-n durată și-a suferit prin vremuri,
cînd te gîndești te-nchini și te cutremuri,
multe-a îndurat pornind de la cel oaspe
pe nume Darie a lui Istaspe,

mulți presărară oase pe-aceste dulci cîmpii,
mulți au rivnit, cu arme de foc și vicieni,
să-l vină țărișoarei acesteia de hac,
și-acuma, lată, putrezesc și zac
și-umede coltoane ale țării stînte
și-mpart cu viermii gloriei rivnite dinainte.

Dar au căzut destul și dintr-ai noștri
ca să înfrîngă hidrele și monștrii,
s-au prăbușit pe malul unui riu,
sau au căzut în lanul înmiresmat de griu
cu sîngele pe gură, un negru coclos,
de-aceea spicul vara e pușintel cam ros,
s-au prăbușit în faptul aurorii,
hârbați în floarea vîrstei, moșnegii și feciorii,
s-au prăbușit să vatem vîrjmașul,
să nu ne prăpădească cetatea și orașul,
îmbrățișînd, cu ultima zvieneră,
pămîntul țării fără-asemurle.

Se împlinesc treizeci și cîinci de ani
de cînd, încercuit de dușmani,
s-a ridicat, și-a scuturat povara,
și și-a-n dreptat statura dumnezelmă țara,
pornind pe alte căi, cu toți ai ei.
Atîndu-și ea destinul la douăzeci și trei,
în luna August, cînd gonirăm flara
ce ne spurcase vatra
și se oprise, hăt, în munții Tatra,
cînd ale noastre fură pe de-a-întregul, toate,
cînd au văzut lumina
plugarul, metalurgul, cîmpia și uzina,
cînd în sfîrșit Partidul și-a arătat puterea,
și ne-a condus, pe față, visările și vrerea,
și ca un mare și încercat artist
l-a dăltuit în piatră destinul comunist,
cînd ne-am aflat și noi destinul nostru,
poporu-ntrég visările și rostu,

pe poarta mare a vieții, prin faptele de glorie,
noi teferi am pătruns, cu mic, cu mare,
cu bucurie și înflăcărare
în zorile acestei noi istorii,
și-am mers tot înainte cu fermi, statornici pași,
cu toții-ncredințați și ficare,
că nu sintem a țară de harnici nevoiași
care muncesc pe rușie și nu-și primesc
visarea omenirii, visarea ei de aur.

Dorim să scape lumea de năpaste
și pacea o păzim cu arme caste,
dorim de rele să se leuciască,
în pace să trăiască suflarea omească,
să vindcăm ale planetei hube,
munjița să zacă nefolosită-n hrube,
vehiculele morții să nu mai treacă, grele,
prin aerul planetei, umplute cu ghiulele,
întunecînd lumina pură a Ursei,
într-un cuvînt, să punem capăt cursei
nebune a inarmării nucleare,
și stelele, ca niște vîii cleștare,
să poată străluci meru, deplin,
pe cerul lumii candid și senin.

vin dinia I

23 AUGUST

XXXV

riile și aspirațiile noastre, în numele adevărului și solidarității istorice, inevitabilă, cum ne învăță istoria însăși, „tribunalul suprem al poeziei”, în definiția originală a lui Schiller. Aviația care căuta amplasamentele noastre a dezlănțuit cu stăruință și înflăcărate nevălmășe și asupra Lipovei, unde într-o după-masă am scăpat miraculos de ploaia de schije, după o noapte de coșmar, de zid, una cu pamintul, văzând cum colegii mai puțin norocoși sînt răniți și uciși la întâmplare de explozia bombelor. Ne-am fixat apoi în tranșee în fața satului Sîștarovăț, pe un teren accidentat, aproape defensiv, de unde se vedeau ca ținte imense, casele aprinse în Lipova și în jur prin bombardament. Dar nici aviația, nici tancurile și nici tunurile grele n-au frînt Detasamentul Păușii în acele zile de eroism, luptind cu agresorii puternici, în neopulțioasă în fața acestui zid uman de tinerete, de dirizinte, din zilele de 13-15 septembrie 1944. La căderea echinocliului de toamnă, am străbătut într-o noapte 64 km spre nord pentru a ne fixa la Sîcua, pe malul Crișului, un mars extraordinar, epuizant, cînd ne-am convins că se poate dormi puțin, chiar dacă noaptea deveniseră ca butucii: grele și umflate de cărușe, arme, rații, echipament și mulți de trupuri neînfrînte...

Si nu vom putea uita vreedată tensiunea așteptărilor cu mîna pe trăgaci pentru a doborî pe dușman, în fond un semen al nostru trimis automat să facă jocul unor vase de putere, de dominație, de așuprire demențială peste popoare și pămînturi străine; cum nu vom uita mîrlășul atît de pătrunzător al țării noastre, făcîndu-ne parape în fața tranșeei ca să ne apere, sau plerarea unică de a devora un știuleț de porumb, un cartof sau un mureș după două zile de veghe și de post negru. În lipsa lor, Emil Manu îmi recita, cu un moral admirabil și cu un curaj care ne uluia, știind că poate la noaptea nu vom mai fi, frumoase poezii din Blaga, din Arghezi sau din Verline („Les sanglots longs. Des violons / Blessés mon cœur...”), născînd în ceas de răgaz, cuvîntul pur al versului cu lectura comună a volumului tocmai apărut: *Filezului lui Blaga* al prietenului Ovidiu Drimba, el anul II, deci avansat în studii militare, dar și mai avansat în linia în față a frontului nostru. Putine speranțe avem de a ne mai reînălța: psihologia ostasului pe front este însă cu totul altceva decît meditația sau literatura posteroară incertă și de viață și de moarte; uitarea de sine și spectacolul dramei nu sînt covârșite de marea natură, indiferență față de tristețea și suferințele omului care este în serviciul unei cauze supreme a poporului său: de unde o filozofie a împăcării și un zămbet pentru destinul care ne arunca în neant pentru ca al noștri să poată trăi liberi, cu o altă speranță în viitor.

Cînd pubelei de agresori a fost aruncat peasă în fața ei, pierzînd orice speranță de a trece peste tranșeele Detasamentului Păușii, am părăsit acele tranșee, am recapat Aradul: reînălțările și convorbirile amicale pe temelie stăpînă, de la zoologia lui Petrică Bănărescu la existențismul lui Hamar, ori la actualitatea complicată a Europei lui Busuioceanu, au căpatat alte accente: mai melancolice, mai mature, mai realiste. Visurile și fanteziile ale tineretii s-au topit odată cu surzetele celor căzuți cu fața la dușman, cîm mai puțin cîm ce ne regăsim în nenunțate, ca părăsite, elegare odată, din oraș, întrebîndu-ne cine urmează mine să ne trimită poezie un mesaj din astre, topit în imensitatea cerului, contemplant în serene nopți de septembrie.

Cînd a venit primăvara speranțelor de victorie definitivă, am primit o știre șfioșitoare: postul Ion Sîgaru, colegul meu de liceu de la Oradea, căzuse în Cehoslovacia la 1 februarie 1943; publicase volumule „Trocare prin alba poezie” și „Tara de foc” și semna lunar în „Revista Jurnaliștilor” o cronică a poeziei, cu o conștientă și sensibilă a unui amant al literaturii. Nu demult, alături, ani și ani de zile, toți cititorii de poezie stăruiau în melancolie: „Vin toamnele burnate. În gîndurile triste Lung futura-bastie / Durerile uitate”. După ani și ani, prietenul Ion Sîgaru fu publicat „Carnetele unui poet căzut în război”, un jurnal al campaniei sale de după 23 August 1944, urmate de „Elegii pentru Ardeal” în volumul din 1968, cu o prefață de Mihai Beniuc, cu un „In memoriam” la „Elegii” de prietenul său Emil Giuziuciu, autorul cunoscut al unor volume de poezii și al „Antologiei poeziei ardelene”. Nu demult, colegul de facultate Eugen Marinescu a tipărit o mică monografie a lui Ion Sîgaru, evocînd viața, scrierile și eroismul lui, cu un supliment de mărturie despre poet. În mic, istoria războiului de acum 35 de ani, cu dramele și jertfele lui, se află în cartea din urmă a prietenului dispărut, care doarme pentru veșnicie în cimitirul de la Zvolen, în Cehoslovacia. Se mai află această istorie și în „Mica eroică”, a vecinului meu de tranșee de la Păușii, Minis, Lipova, Sîștarovăț, Sîcua, Arad, scriitorul Emil Manu care a consemnat „stăruie peșce” amănunțit acele zile dramatice cînd Detasamentul Păușii s-a înscris numele în istoria militară de înalt eroism (subsemnat și personal) real al acestei țări de război. Toată compania știa pe de rost „Cîntec de soldat”, care evoca în versurile lui Manu melancolia depărțării și el în inima vîlmășagului de la 14-15 sept. 1944, cînd luptele au atins un punct culminant? Tăcem însă amîndoi cu umbrele amîndurui sacrificii peste ochi, cu nepătrunsul destinului care pe noi ne-a oprit, apăsînd azi greu, cu o pecete de foc, pagina de istorie eroică de la Păușii de acum 35 de ani.

În istoria noastră militară, Detasamentul Păușii și un capitol de eroism tineresc, unic poezie, pentru că acei elevi de școală militară, abia cheamați sub arme, și-au dat examenul nu în fața unor comisi de experti, ci în fața unui inamic orgolios, înarmat puternic, nemilos cu cei ce-i stăteau în față, pe care l-au bătut și l-au obligat să fugă rusinat de pe pămîntul țării noastre. S-au scris cărți, s-au făcut filme, au fost create opere plastice cu tema: Detasamentul Păușii, nemurind eroismul acestui grup de tineri care au așezat un stîlp de lumină lingă tranșeele istoriei noastre milenare: ktema eis aei — „un monument pentru eternitate” — cum spunea Thucidide despre eroii antichității grecești.

Privesc acum tabloul lui P. Atanasiu: *Eroii de la Păușii*, — o imagine veridică a ostasilor cu gură galbenă la capela; cu nu cu căști de oțel, nici aviație, nici tancuri, dar frontul lor stă ca oțelul în fața tancurilor dușmane „și pubelei vrămașilor nu i-a biruit pre el” (Neculec). Nu i-a biruit pentru că acolo, la Păușii, noi eram țara și istoria care au fost și nu vor fi niciodată biruite.

Manifestație organizată de Partidul Comunist Român în timpul războiului antihitlerist

DUMITRU CORBEA Corespondent de război

Am fost în zona Măraș din Ungaria, în zona de luptă din jurul orașului Măraș, în perioada decembrie. Mă află în dispozitivul de luptă al unității din cadrul Diviziei 23 Infanterie, al cărei comandant este colonelul Vasile Dănuș. În fața noastră se află un câmp de luptă, în jurul căruia sînt amplasate unitățile noastre. În retragere, în jurul nostru sînt amplasate unitățile dușmanului. În fața noastră se află un câmp de luptă, în jurul căruia sînt amplasate unitățile noastre. În retragere, în jurul nostru sînt amplasate unitățile dușmanului.

Am fost în zona Măraș din Ungaria, în zona de luptă din jurul orașului Măraș, în perioada decembrie. Mă află în dispozitivul de luptă al unității din cadrul Diviziei 23 Infanterie, al cărei comandant este colonelul Vasile Dănuș. În fața noastră se află un câmp de luptă, în jurul căruia sînt amplasate unitățile noastre. În retragere, în jurul nostru sînt amplasate unitățile dușmanului.

Am fost în zona Măraș din Ungaria, în zona de luptă din jurul orașului Măraș, în perioada decembrie. Mă află în dispozitivul de luptă al unității din cadrul Diviziei 23 Infanterie, al cărei comandant este colonelul Vasile Dănuș. În fața noastră se află un câmp de luptă, în jurul căruia sînt amplasate unitățile noastre. În retragere, în jurul nostru sînt amplasate unitățile dușmanului.

Am fost în zona Măraș din Ungaria, în zona de luptă din jurul orașului Măraș, în perioada decembrie. Mă află în dispozitivul de luptă al unității din cadrul Diviziei 23 Infanterie, al cărei comandant este colonelul Vasile Dănuș. În fața noastră se află un câmp de luptă, în jurul căruia sînt amplasate unitățile noastre. În retragere, în jurul nostru sînt amplasate unitățile dușmanului.

EMIL MANU „Mica eroică”

19 AUGUST 1944
Trixy era ochi foarte albaștri. Ziarele vin greu. Scrierile la fel. Ariadna nu mi-a scris încă. Trebuie să fie tare „ocupată”. Cu cine? De cine? În cantonamentele nici o carte. Mă îngroșez.

22 AUGUST 1944, TOT GUTTENBRUN (ZABRAN)
În grupă ne-a sosit un elev nou, cu un nume ciudat: Jiban. Vine de pe front. E ordin ca toți absolvenții de liceu să vină la școala militară. E nevoie de ofițeri. E bronzat, spătos, cu un nas brcanat. Ne-a adus vești proaspete. Povestirile lui au un aer fantastic, desi sînt reale; a bătut pe jos toată Rusia de la Stalingrad pînă acasă, cu umerii înălțați de afetul mitralierei. Eu îl întreb de femeile lui Cahov și Tolstoi și el îmi vorbește de bolșevii războiului, de suferințe care întrec imaginația... Frontul e la Iași.

E o seară calmă, cu un cer ultramarin. Poate cel mai frumos cer e cel de august. Pe strada se aude pasul măsurat al soldaților; la Peter se joacă femeile lui Cahov și Tolstoi și el îmi aminteste unora de Ariadna.

Am amintit ostentativ propusul pe sfîra din fața ferestrelor. În lumina lunii, pare un steag alb.

21 AUGUST 1944
Am fost culcat de vreme. Eram obosiți. Avem foarte multe ore de instrucție. Îți stau toți pe cap; elevii instructori din anul al doilea, ofițerii români, unora și consilierii militari nemți. Azi ne-a vizitat un plutonier cu uniformă de S.S. Comandantul batalionului nostru, un maior scund și congestional, l-a condus pe la toate plutonele. Neamțul cu o cruce de fier la gît și plin de importanță, tăcea. După plecarea maiorului am trăit un moment de destindere. În fel de răzătoare a destinului. În program aveam cunoașterea grădelor și a comandantilor nostri. Elevul Zwick, un absolutent de liceu comercial de pe la Arad, nu prea stă românesc. Comandantul de pluton i-a cerut să-și enumere comandantii. Si Zwick a început: Dumneavoastră, care sîntei un om mare (era înalt), domnul căpitan Goelke, un om obișnuit și domnul maior Voicu. Am și eu o chestiune care e un om mic (era scund). Tot plutonul a ris — Zwick își identifica comandantii după atribute fizice, dar noi recepțam tocmai coincidențele de ordin moral. Zilele trec așa de cenusii! De zece ori am scos plumelele cu care ne-am oprit și domnul maior Voicu saltelelor din dormitor; trebuiau puse toate cu semnul-nis.

Peter și Maria culeg prunele. Le așază în lăzi și le trimite la Arad. Am trecut pe lingă ei și nu ne-au oprit una, măcar.

Vînători de munte români, în armid pe hitleristi dintr-un sat din Cehoslovacia

priveau cu aerul lor superior de ieri. Cu cîteva ore mai înainte Trixy cîntase la pian ca să ne sudeze și acum nici nu îndrăznea să iasă din casa.

N-am mers la instrucție. Am curățat armele în cantonament și am învățat, pe altelere, o lecție nouă: părțile componente ale mitralierei. Dintre instructorii lipseși încheieturii de companie. Am aflat că fusese anchetat pentru marșul de azi-noapte. Ofițerii scoli aveau opinii împărțite: unii considerau că Trăilă n-a făcut nimic rău, o manifestare spontană de ardelen refugiat (și foarte mulți elevi erau refugiați din Ardealul de nord), alții dădeau faptul o semnificație politică și spuneau că arma nu face politică. Pînă la urmă nu i-au făcut nimic. L-am primit cu entuziasm și, în drum spre masă, am cîntat încă o dată „Treceți balaloane române Feleacul”.

23-24 AUGUST 1944
Deși mi s-a părut ieri că nemții din Gutenbrun nu mai sînt așa de arogați, azi îmi dau seama că ne-am lăsat înșelați de o aparență. Ei nu știu de altitudine și în fața evenimentelor, își pierd într-un fel de expectativă. Cel puțin „nemții noștri”, adică Peter, Maria și Trixy, stau acunși. Nu mai auzim nici măcar pianul.

Azi am făcut prima tragere pe poligonul de la Chesinț. Deși în mod normal această lecție urma mult mai tîrziu, în programa noastră școlară au intervenit schimbări semnificative. Îmi dau seama că va fi nevoie și de noi.

În ora de odihnă de la poligon discut cu P. H. despre situație. El crede că va trebui să se ia măsuri grave pentru că mulți nemți au dispărut din sat. În cantonament am început să facem planșoane iar pe străzi s-a dublat „garda de noapte”.

Compun în gînd un roman cavaleresc și unora, seara, mă visez într-o unitate de infanterie care a cucerit multe orașe. Cîntînd, cu miniele buzelor sufletești, cu o alură sportivă, intrăm într-un vehicul ardelean. În Dredă, de exemplu, Avoli, într-un popas de o zi, mă înfund 12 ore în șir în galeria de tablouri; Rembrandt, Van Gogh, Breughel, Velasquez, Tizian, Tintoretto, Canaletto, Van Dyck, Utrillo, Bassano, Rubens, Memling... Dar mai ales nudul blond al lui Giorgione...

Ce multe comori! Dar dacă războiul cu bețele lui le distruge? Nu, nu, nu-mi vine așa să cred, nu trebuie să-mi spulber și acest vis... Alături mă visez într-o unitate care eliberează Viena; vienezii ne primesc cu valauri de Strauss... nu, nu, prea banal, prea de operă; mai bine cu simfonii, aici în Viena există mormintul lui Beethoven, dar... e o confuzie de muzică și viață, nu mai poți distinge linia dintre muzică și realitate...

Războiul m-a închinat tineretului în cutia epacii a unei vieți mărunte. Miine vom colinda liberi prin toată Europa și ne vor sosi cărți din toată lumea... dimineața vom auzi un concert la Viena și seara o piesă de teatru la Roma... Îmi pare rău că nu cunosc încă acum și n-am putut scrie nici în școlile țării care au împins înainte evenimentele. Totuși, în martie 1943, la seminarul de filozofie modernă s-au dat lucrări de seminar și s-au făcut înscrieri. A venit la mine un coleg mai mare, din anul al II-lea, și m-a tras deaparte. Locuim la același cîmin, dar eu sînt în oraș, el în țară. Am lucrat din filozofii existentialiste și felul acesta nimeni nu s-a înscris pentru Heidegger și Gabriel Marcel. Și ce rău îmi părea; îl iubeam așa de mult pe Heidegger. Acum îmi dau seama că era, cu toate limitările ei, ca fenomen de cultură, o acțiune autentică. Cu toate insistențele profesorului Mircea Florian, subiectul a rămas liber atunci...

La seminarul de sociologie, profesorul Gh. Vlădescu-Răoasa mi-a dat un subiect special din Auguste Comte. Am fost criticat cum că l-as fi avut pe Comte, comunist, dar profesorul mi-a luat apărarea. Consultam nestăruie materiale marxiste primite de la el.

De-abia acum fac oarecum legătura între evenimentele. Există o luptă, organizată de cineva, o luptă de opinii în care am participat și eu, aproape fără să știu. De-abia acum, cînd sînt, să zicem, pe baricade, o descifrez logic. De-abia acum o sintetizez ca mentalitate.

Întoarcerea profesorului Rălea din lagăr, seminarul de filozofie modernă și lucrarea despre Heidegger, lucrarea despre Comte, atîtîndu-se la Rălea în fața ofensivelor acum cîteva zile, marșul în Trăilă în noaptea de 23 august, toate acestea fac parte dintr-un proces mai mare pe care îl voi descrie cîndva, sper, cît de curînd!

20 AUGUST 1944
Nu s-a întîmplat încă nimic deosebit. Un singur lucru totuși. E începîndu-se anul al II-lea a liceului militar. S-a constituit o linie de apărare pe Mureș care să preîntîmpine o eventual atac al trupelor germane retrase în Ungaria. Am văzut întregul batalion de anul al II-lea trecînd echipat de război cu ranile în spate, cu tunurile anti-aeriene acoperite cu crengi.

Ce mult doresc să fiu și eu cu ei! Ceva neîlămurit, ca un flux nervos, mă îndeamnă să plec din acest cantonament fără orizonturi. E o lămură atît de calmă și o linie atît de profundă. Încît se aude cum se țibesc în gear razele de lună, cum spunea Lucian Blaga.

21 SEPTEMBRIE 1944
Am auzit într-o noapte răsunet de mitralieră. De mine nu se aude nimic din fața noastră.

Ce frumoasă noapte! Nu pot dormi, cerul e așa de frumos! Desi e destul de rece, pe fin, acoperit cu foaia de cart nu simțim nimic. Stau cu bulgăr de vorbă. El e convins că e o simfonie macabră. Nemții sînt cuprîși și nu se mai pot apăra. Trebuie să fugim.

Nu toți cred că vor apărea. Trixy trebuie să fie acunș. Ce falcă imagine mi-am făcut atunci! Despre ea și asta numai din cauza pianului, numai din cauza lui Beethoven și cînta „Sonata lui...”

2 SEPTEMBRIE 1944
A doua zi „pe zonă”. Privesc în jur și plantele sînt la fel ca ieri, agoniză sub lărmă de transparente calme. În astură nu s-a schimbă nimic și totuși, pară plutește ceva straniu în atmosferă.

Nu trebuie să ținem piept nemților aici pînă vin trupele organizate din țară.

Reflexez și de data asta (pentru a cita oară în istorie?) nemții sînt înfrinți, desigur au avut o bună masă de război. Sînt convins că-i batem și noi aici, numai cu „Zubeurile” noastre. Le lipsește combustivitatea sufletească poate, le lipsește un adevar.

Deși „Zubeurile” front”, continuăm activitatea de școală militară; ni se tin în cîmp lecții de tactică infanterie, despre armament, despre transporturi...

Bețele companiei sînt la Neudorf. De acolo ne vine și mîncarea. Văd de pe botul de deal pe care ne-am înscris, cum urcă spre noi „gărnăle” cu alimente. Reflexez asupra termenului E francez, spune Bulgar. El e lingvist.

Soldatul de la trupă care ne imparte masa e din Ardealul de Nord. După ce mîncăm se apropie de Bulgar. Îl vede gînditor și i se pare că e românesc. Cu siguranță că așa crede. Îi întrebă înec:

— Nu-i așa, don iler, că o să ne întorcem în Maramureș?

În rest ziua se scurge fără noutăți. Si totuși așteptăm înfrigurat „invazia cenusie”.

Pe seară s-a început „invazia cenusie”. Din cort nu mai auzim nimic: în depărtare nici o lumină. Pe o noapte ca asta e posibilă invazia. Elevul care doarme cu mine în cort visează un examen la „Dreptul român”; strigă în somn: manipulație, manipulație.

Și pînă la marunt o parte din „invazia cenusie”; așa ar suna o compoziție în la minor...).

Fragmente din jurnalul cu același titlu, în pregătire pentru Editura Albatros, într-o ediție completă.

MAI LA TIMPUL CELT...

PE APELE UNUI FLUVIU NOU, SPRE MARE

1. NECESARE ADUCERI AMINTE. La o răsucire de drumuri, pe o cîmpie arsă de soare, a pomicit merou cîte un om blînd și modest...

2. VEDERE DE PE ECLUZA. Dacă vei dori să acii despre zona zero a Canalului, care tîne, de fapt, cîinci kilometri — fiecare cu altă identitate —, vei realiza că toate liniile de forță și interese converg către una dintre cele mai tehnice lucrări de pe teritoriul celor 64 de km: ecluza Cernavodă. Soluția unică în Europa, printre cele mai mari de pe continent, ecluza dinspre Dunăre permite, în dimensiunea sa — 384 m lungime, 88 m lățime, 28 m înălțime, în brațele puternice ale celor 400.000 mc de beton ce se vor turna...

3. BIOGRAFIA SA INCLUDE BIOGRAFIA CITORVA MARI ȘANTIERE. Născut în 1944, Mihai Margine era la 6 ani „copilul de trupă” al brigăzilor de tineri voluntari de la Silva-Vieșu. Avea apoi să-și urmeze tatăl, inginerul Petre Margine, constructor al unei rețele de căiluri ferate române...

4. SCRISORII NEIMAGINARE. „Tov. Inginer, eu pregătesc lucrarea după felul cum am executat și de zi. Am refăcut-o cu toată tehnologia și-am scris 10 pagini. Lucrarea am trimis-o prin poștă. Totodată am trimis și lucrarea cu cele 28 de întrebări la care m-ai ajutat să răspund. Tov. Inginer, nu a putut să-mi explice tehnologia unui drum, nici tv. Păun. Sau nu a vrut să mă ajute...”

5. REGIM DE 18 ORE: DE LA 6 LA 24. Paradoxal, dar Mihai Margine, omul cu atîta pretenții este cel mai puțin celebrat. Omul cu atîta pretenții este cel mai puțin celebrat. Omul cu atîta pretenții este cel mai puțin celebrat.

6. PE APELE NOULUI RIU SPRE MARE. Scai de la mare către fluviu pe apele aceluși fluviu este o călătorie care, făcută acum pe mal, te însoțește către oameni. Malul fluviu, cînd oamenii vor pleca, vei putea văsa în voie urmărind unda rîului și malurile sale din dale de piatră și beton...

7. PORTRETE FELIX SUREGIU este elev în anul al doilea la liceul de construcții nr. 5 din Rimnicu Vilcea. Sînti care sînt primele lui întrebări de pe bancă? Munca nu-i se pare grea, brigada lor lucrînd la realizarea tahzării. Dar nu știe ce înseamnă tahzare...

8. SEMNE ALE ISTORIEI. Gestul contemporanilor noștri, constructorii ai Canalului, este greu de cuprins. Pentru că acum, în Dobrogea, nu se știe o ființă, ci se caută un riu, o operă care în acest pămînt gemind de istorie (valurile de apă, cetăți ascunse de vremuri, obiecte de artă, obiecte de uz casnic într-o învălmășeală și suprapuneri de ere) este cu atît mai greu de scînd. Momentul '79 al rîului cel mai mare al Dobrogei este acela al unui efort uriaș sublimat în gestul de creație. Tîndu cu de rezultat: un trup, o formă tridimensională, vom îndrăzni să denumim această acțiune drept călătoria unei uriașe stăruiri. Stăruirea Canalului Dunăre-Mare Neagră fiind desigur un nume pentru contabil pentru că, la venisă, superbă creație va trebui să poarte un nume: simplu ca îndrăzneala.

Constantin Stan Petre Domșa

OMAGIU TOVARĂȘULUI ISTORIE

plouat torrențial dintr-un cer negru, înjunghiat cu fulgere orbitoare. A plouat, aș spune, ca în anii copilăriei, cînd tunetele din înalții mă aruncau în brațele mamei, căutîndu-mi binefăcătoarea ocrotire. A plouat, după care norii, asemenea unei cortine de plumb, s-au tras încet, departe, în celele orizontului, lăsînd în urmă un soare de beam.

— Deci aici a fost Arsenalul? — Da, îmi răspunde, arîndu cu capul în direcția unor băraci. Ca romanca, mata trebuie să fi auzit de Arsenal. Dacă am auzit? Pentru mine, care în 1931 vedeam vîntul de la o înălțime de 70 cm, strada Mare, deodată grăsu se terminau în pragul gării, iar tot ce se continua dincolo de gară era învălînt nu numai în nori de praful ei și într-un mister de nepătruns. Arsenalul era dincolo de gară, iar simpla pronunțare a cuvîntului îmi trezea în suflet rezonanțe înfricoșătoare. Se înțelege că n-am îndrăznit nicicînd să-mi aventuraz codițria într-un univers atît de îndepărtat.

— Dar, la urma-urmei, ce a însemnat în 1916 acest înspăimîntător arsenal militar al României? Documentele ne oferă un răspuns elevat: cîteva ateliere construite pe schelete de lemn, cu pereti de pămînt, acoperite cu dranițe. Mai însemna 5 strănguri mici, paralele, 2 freze, un șirvîl pentru lemn, 1 palnărie, 2 vître cu 2 guri de foc, o nicoară, un trîmbiț.

— Imi place să vă ascult li mărturisesc. — Ai vrea să-ți împărtășesc ceva... ceva intim. Tovarășul Raul Răducanu mă cerețoraz întrebător, dormic mirat. — De-a-adevăr, am simțit. Mă gândesc la epamele copilului și prin asociere, la realitatea prezentului: pe locul unde, undeva, 2 vître cu două guri de foc răsuflau anevoie încercînd fierul, se înalță astăzi una dintre cele mai mari și mai moderne întreprinderi mecanice din țară. Îl privesc cu durul pe acest bărbat de a căruia vîrstă de fapt, nu mă despart nici măcar patru ani. Totuși, în preajma lui, mă simt aldoana unui nepot.

— Imi place să vă ascult li mărturisesc. — Ai vrea să-ți împărtășesc ceva... ceva intim. Tovarășul Raul Răducanu mă cerețoraz întrebător, dormic mirat. — De-a-adevăr, am simțit. Mă gândesc la epamele copilului și prin asociere, la realitatea prezentului: pe locul unde, undeva, 2 vître cu două guri de foc răsuflau anevoie încercînd fierul, se înalță astăzi una dintre cele mai mari și mai moderne întreprinderi mecanice din țară. Îl privesc cu durul pe acest bărbat de a căruia vîrstă de fapt, nu mă despart nici măcar patru ani. Totuși, în preajma lui, mă simt aldoana unui nepot.

— Bărbat cu arma făcută, comunist, rețicilor universal, stăpîn pe patru mașini ce valorează mai mult de zece milioane lei. Vasile Călin mi s-a părut a fi un demn urmas al vîterilor care preda, rînd pe rînd, șafeta tinerimii în anul de la alții...

— Aveți multă treabă la Cabinetul tehnic? mă interesez. — Nu-i ușor. De preluceții omu nu scopă cu una, cu două. În cele din urmă noul învinge și victoria asta îl lumineză mari satisfacții. Acum, de cînd, aplicăm la turnătorie o inovație realizată de un colectiv condus de maestrul Velician Anton și care ne aduce economii în valoare de 18 milioane lei. Mă pînsez eu, dar pe la ușa ușa o să mă întrec. Ne despartim de doi români care, în ziua următoare, se vor întîlni cu siguranță, din nou în același loc. Mă plec în fața Tovarășului Istorie așa cum el se pleacă în fața maestrului Ghima. Rămîn singur. În fața mea — căldirile I.M.R.-ului. Undeva, în apate, Grădina mare — codrul copilăriei mele, iar dincolo de ea orașul. Revăd răcările și fumul turnătoriei, apoi secțiile luminoase ale întreprinderii. Într-una din ele o echipă complexă formată din ingineri, maeștri, muncitori, se prezătește să predea economii naționale. În cîntea Marii Universități, încă un strug carusel cu comandă numerică, cea mai recentă și mai de seamă realizare a I.M.R.-ului. O nouă generație de alunguiu românesc. Și nu s-ar fi putut ajunge la ea dacă generații de muncitori, conduse de comunisti, n-ar fi urmărit cu fermitate revoluționară un crez, cel înscris în Programul P.C.R.

Da. Romanul și, restul lumii! Am auzit deseori, în preajma mea, vorbindu-se germana, engleza, rusa, japoneza... În aceste momente, mă surprîndeam întregul românesc. Și nu s-ar fi putut ajunge la ea dacă generații de muncitori, conduse de comunisti, n-ar fi urmărit cu fermitate revoluționară un crez, cel înscris în Programul P.C.R.

Intreb: — Care a fost cel mai greu moment din viața muncitorilor de la I.M.R.? — Fără îndoială, anul 1947... Foamea, seceta, inflația, iar de partea estului a baricadelor, noi comunistii din Roman, cu planurile noastre de viitor. Șiți care au fost primele noastre produse cu care am țesut la drumul mare? Batozele, preluze, pe urmă, de „Semănătoarea” din București. Proiectate de noi, mesterii întreprinderii, făurite și montate tot de noi. Ingineri? Unul singur aveam pe vremea aceea... O carte, domnule, ar putea să scrie...

Tovarășul Istorie face. Tac și eu desl, în gînd, îl povestesc ce am văzut în documentarea mea prin secțiile urinel. — Am intrat în noua Secție de prelucrare mașini grele, iar acolo, în cînd una uriașe mașini în funcțiune, dănuia o liniste neobișnuită pentru o uzină. Deodată, privirea mi-a fost atrasă de o imagine neobișnuită, pentru mine: un tînar subțire, fată în față cu un mastodont, cu un inima complex metallic. M-am apropiat curios. O mașină de frezat orizontal, înalță de vreo 4 metri, fabricată în România, supunea încet și sigur un bloc de fontă pe care o mină scrisese cu vopsea: seria I. Lingă acest „munte” din metal, lîndrîl în salopetă, care urmărea cu răbdare „dialogul” automat dintre mașina de frezat și blocul de fontă, îmi părea un pigmeu. I-am pus clasicele întrebări ale reporterului: „Cum te cheamă? Cîți ani ai? De unde ești de fel?...”

— Mă cheamă Ion Clapotei, mi-a răspuns el, am 28 de ani și sînt din satul Hălăucești. 28 de ani! Cînd te gîndești că acestu lînar, cîndva tractorist, care a avut înălbăta necesară, în urma unui accident, să se reabiliteze, întreprinderea l-a încredințat parametrilor unei gospodării evaluate la peste zece milioane de lei. Am urmărit tulburat raportul dintre tînarul din Hălăucești și uriașele sale unele de muncă: mîscările sale vădeau o siguranță și o înălbăta înălbăta. Și astfel, blocul de fontă se metamorfoza de la un minut la altul devenind piesa nr. 1, unități montor, adică baza celui mai mare strug carusel ce s-a construit vreodată în România...

Tovarășul Istorie fusese stîngher. Imi dă astfel de înțeleg că mai este și el acolo... Îl întreb: — E rîndul meu să-ți surprind pe chipul umbrat de melancolie un zîmbet... unul hitru, vezi, dragă doamne, cunoaște tehnica „tragerii de limbă” a reporterului. — Am dol copili... o fată și un băiat, sînt mari, amîndoi meseriași. Pe soția mea am cunoscut-o aici, la Arsenal, în 1945, cînd m-am întors de pe front, cînd am făcut și răboiul. L-am terminat în Cehoslovacia, la Banka Bystrica. Femeia lucra la presă... presatoare, iar eu eram lăcătuș. Zi de zi, preț de 35 de ani, am tot mers împreună la întreprindere. Acum vin singure și plece singure. Ea s-a pensionat, la anul îmi vine și mie rîndul... Ce să-ți faci, asta-i viața!

— S-a înălăpînit la I.M.R. o tradiție multilor tineri, bună, sănătoasă, am văzut-o, cum s-ar zice, cu ochii mei. Poate înăurgată de soții Răducanu. Și fată-mă din nou, povestindu-mi în gînd, ceea ce acest om cu părul cărunt va cîti, probabil, mîine în coloanele unui ziar... — Îți sînti pe Dobos Vasile, lăcătușul din Secția a 7-a montaj, cel din echipa lui Mașini Gheorghiu? — Am lăcătuș, am lăcătuș, pe soția lui, Maria? E bine, eu l-am cunoscut, Maria, pînă a se fi angajat la I.M.R., a fost învătător. Deși e de prin părțile Romanului, destul de purtat-o prin alte sînturi ale țării... În cele din urmă s-a întors pe plaurile natale, cu gîndul de a deblînd o profesie care s-o facă mai sigur pe puterile sale. S-a angajat la uzină și a fost prima în echipa lui Mașini Gheorghiu. Acolo, 21 de bărbăți... 21 de lăcătuși, iar ea, singura femeie din echipă. Nu s-a lăsat, a învățat lăcătușerie. Cu prețurile așa, l-a cunoscut și pe Dobos, anul dintre puștii celebrării al echipel. Și fată, așa s-au desoperit rețerare și s-au căsătorit. Șiți, tavarășe Răducanu, m-am așteptat să văd o femeie de seamă, dar nu am văzut-o. Sînti ea, cea mai înălbăta, se ocupa cu niște gînduri — și am întrebato: „De ce l-ai ales tocmai pe Dobos?” Femeia a lăzburat în ris și ce credeți că mi-a răspuns? „În nici un caz pentru că este secretarul I.T.C. pe secție! Adevărul e că dintre ceilalți băieți, pe el l-am ales cel mai simpatic”. S-au căsătorit, iar nas le-a fost călăușul echipei, în fiecare dîmîneală, Maria și Vasile Dobos vin împreună la uzină, pînă ceasă împreună, muncesc în aceeași echipă. Și tot împreună, după lăzura lucrului, pormesc sece casă. Ce ziceți, Tovarășe Istorie, de povestea asta, nu-l așa că vi se pare cunoscută?...

Deodată, de parcă mi-ar fi auzit gîndurile, tov. Răducanu se înveșelește brusă și-mi propune: — Hai să-ți spun una bună. În '47, eram vreo 300 de muncitori. Flămînzî, îmbrăcați ca vai de noi. În condițiile astea, înțelegi ce însemna pentru un muncitor să primească zădru un combinezon nou și nou. El bine, sindicatul nostru, în cadrul premiului — 3 combinezoane. Cum să-i împărți? Cum să-i multumești pe toți? Ne-am adunat într-un meeting. Și atunci mi-a fost dat să „aud” cea mai scurtă cuvîntare din viața mea. A urcat la tribuna un muncitor, n-a scos o vorbă, în schimb a arătat adunării, ca un manechin, zădrențele care curgeau de pe el. Iar oamenii au înțeles că vorbitorul” era poate cel mai zădrențos dintre noi... Atunci unul dintre preșimții s-a cedat combinezonului.

Tovarășul Istorie ride sfîșos, s-a desprîndit de mult de trecut, dar mă ride de el cu amon. Mișcat, prînd și eu să-1 re-lăz, zădrențele, în gînd, o întimplare: — Am văzut, înțeleg dintr-o dată în alta, multe zădrențele, halate, căști de protecție. Înșă la Secția de prelucrare mașini usoare m-am oprit să stau de vorbă cu UN HALAT și O SALOPETA. HALATUL ALBASTRU îl purta o tînară scundă, subțirecă, ea o copilă — Aglaria Raicu. Am întrebato-o așa cum mîntreha un copil: „Ce cauți d-ia aici?” — Mi-a răspuns fără să șovăie: „Am terminat liceul industrial, iar acum îmi desăvîrșesc calificarea”. „În-ia uie! Nu cumva eștiști și bani?” „Cîștig 1.600 lei pe...”. „Și, mă rog frumos, cine te califică?” „El, Călin...”. El, purtătorul salopetei, are 23 de ani și lucrează simultan la patru mașini de rectificat, ecel Hălăucești are o callorie nouă și rețicilor universale. Am întrebato-o din nou, încredințatului unui gospodăru modern. Călin Vasile este doar cu cîțiva ani, greu de observat, mai mare deodă „ucenicul” lui. „Cum te împaci cu Aglaria Raicu?” — Am vrut eu să aflu. „Foarte bine, m-a învățat el pe dată. Ea a terminat liceul industrial. Eu școala profesională. Ea define o temă de referat de un kilogram de practică... Avem ce învăța unul de la altul...”

— Bărbat cu arma făcută, comunist, rețicilor universal, stăpîn pe patru mașini ce valorează mai mult de zece milioane lei. Vasile Călin mi s-a părut a fi un demn urmas al vîterilor care preda, rînd pe rînd, șafeta tinerimii în anul de la alții... — Aveți dînt-o dată, ca la o frumoasă aducere amînte, tovărășul Raul Răducanu îmi spune: — Eu am urmat cursurile Școlii de arte și meserii. Dintre maestrul mei măl trîiește astăzi doar unul... Marin Ghima. Cînd îl întîlnesc, îmi acot respectuos palaria și mă plec în fața lui. Tare, s-a îngîndurat, iar. După un timp se ridică anevoie de pe bancă. Îl urmez. Ne îndreptăm spre Cabinetul tehnic al căru șef este de mai multă vreme tehnicianul Raul Răducanu. A încercîndu-l Tovarășul Istorie, pasul l-a devenit mai greoi, dar se poate mîndri că nici o clipă n-a rămas în urmă cu progresul tehnic și științific. De-a lungul ultimelor cincunale a fost autorul a 18 invenții și inovații. Motiv în plus, fără îndoială, de a se gîndi cu evlavie la primul său maestr care l-a învățat că meseria trebuie înțeleasă ca o artă. — Aveți multă treabă la Cabinetul tehnic? mă interesez. — Nu-i ușor. De preluceții omu nu scopă cu una, cu două. În cele din urmă noul învinge și victoria asta îl lumineză mari satisfacții. Acum, de cînd, aplicăm la turnătorie o inovație realizată de un colectiv condus de maestrul Velician Anton și care ne aduce economii în valoare de 18 milioane lei. Mă pînsez eu, dar pe la ușa ușa o să mă întrec. Ne despartim de doi români care, în ziua următoare, se vor întîlni cu siguranță, din nou în același loc. Mă plec în fața Tovarășului Istorie așa cum el se pleacă în fața maestrului Ghima. Rămîn singur. În fața mea — căldirile I.M.R.-ului. Undeva, în apate, Grădina mare — codrul copilăriei mele, iar dincolo de ea orașul. Revăd răcările și fumul turnătoriei, apoi secțiile luminoase ale întreprinderii. Într-una din ele o echipă complexă formată din ingineri, maeștri, muncitori, se prezătește să predea economii naționale. În cîntea Marii Universități, încă un strug carusel cu comandă numerică, cea mai recentă și mai de seamă realizare a I.M.R.-ului. O nouă generație de alunguiu românesc. Și nu s-ar fi putut ajunge la ea dacă generații de muncitori, conduse de comunisti, n-ar fi urmărit cu fermitate revoluționară un crez, cel înscris în Programul P.C.R.

Haralamb Zincă

Anul luminii la români

VIRGIL CARIANOPOL

Din August

Cind merg prin tara astazi luminoasă,
Cind vîile sint gata pentru must,
La fiecare pas stau mulumindu-i
Acestui hainic, glorios August.

De cite ori toi piinea pentru masa,
Imi pare luminoasă ca o stea
Și mă gîndesc și mulțumesc de-asemeni
Acelor ce trudiră pentru ea.

Cind luna iese, seara, cum mi-i țara,
Plutind sub cer, cind stelele răsar,
La fel, le mulțumesc ca la-deauna
Acelora de straje la hotar.

Oricind citesc că-n alte țări sint lupte
In care oameni triau-și hăituesc,
Mă plec la libertatea românească,
La liniștea in care locuiesc.

Iar cind pun capul înșarît pe pernă
Și pină-n vise, de adinc, mă duc.
Sint fericit că mi-l veghează țihna
De-aceia care astăzi ne conduc.

OVIDIU GENARU

Zilele vieții noastre

Zilele vieții noastre le numărăm după
lumina adincă din august
ca grecii după olimpiade:
Intreceri de care cu griu (privighetoarea e in hamuri)
Aruncarea cu piinea albă dincala de calina timpului

Numătoarea marmorei măriti
Lupta cu umbra ce-a lasă făptura in urmă
rastogalind la deal bulgărele perfecțiunii
astăzi și miine mereu împinși
de-o bunăvestire ce trece prin găuri de flaut
Umăr la umăr ne mărginim cu paighița de stele

Păsări albe zboară și aplaudă
peste riul curat de sudore.

CORNELIA DJIGOLA

Clepsidra

din scurgerea țirzie a timpului
am afiat:
atunci, cind femeia și împinșia marea
bărbatul plecat n-avea cum să stea
ca să se poată bucura împreună

m-am născut pe cenusa încă
fierbinte a războiului
și
mama mi-a aprit frica și foamea
cu lacrimi așteptind sfîrșitul războiului
și pacea
și am venit eu

acum, cind adun in palma anii
prelinși adată cu firele de neap
brădănd deopotrivă abrajii mamei
și-ai toței sbu:
adată cu pacea
a venit tota
libertatea
și eu
in casa
unde ne-am putut bucura împreună.

NICOLAE SIRIUS

Anul luminii la români

Există un singur drum vesnic: viața:
războaiele nu sint vesnice
pentru că ele sint împotriva vieții.

Anul luminii la români, incepe in august pe 23,
loc unde se poate sibi priment de toate
prejudiciabile.

Dreptul timpului și dreptul stăului
n-au fost război;
războinicii care au vrut să se le se nu stie
dacă au murit camșuri
că aceste lucruri nu se pot lue

Blestem vovă războinicilor: carne întorsă
cu fata-n mormînt. Lăuda
înălțătorilor de imnuri.

Cine cunoaste originea zilei; Cine
cunoaste originea griului; cine cunoaste
originea focului; cine cunoaste originea
apei, prin cuvint sau uselna
amului trebuie să îl transfere puterii.

Nu pot să iert lumea întorsului: a adunătură
de zbin,
leprași, vraci.

Intre cei ce ne s-au mai aprit din fuga calului și
cei care au sădit păduri pentru rod,
numai unora din ei le este de folos lumina
și acestia sint cei care au sădit paduri pentru
rod.

ANTON STANCIU

Demnitate

Sint rod din radul țării ca spicul in cetate
să pară hlamida mindră a dacilor mă leg
s-aduc la rostul țării un spor de demnitate
și-ntreaga mea iubire așa cum a-nțeleg;

Eu vin din răsăritul durerilor apuse
de-aceia de-unde unii au devenit stabii
că pentru cel ce știe trecutul încă nu se
descarcă de durere in amintirea lui!

In amintirea celor căzuți pentru dreptate
să fim egali și liberi să fim la noi stăpîni
s-avem aici, acasă, deplina libertate
de-a spune România, de-a ne simți români!

ION BĂNUȚĂ

Noi sintem vechi drapele

Eram in intineric, fascismul, tot, gema, -
beam apă de albastru din neaua mea cîmăsa

Se înăltau coloane din singele pierdut, -
pe steaguri Libertatea și donul născut.

E-afita România in gîndul meu de-acum, -
stindardele de moarte s-au destrămat in fum.

E Pace-n marea noastră, in cea de pescăruși, -
iubirii mari de neamun Noi îi deschidam usi

Tu, Omule din Miine, din Anul 2000!
Noi sintem vechi drapele! Și noita făclii.

OVIDIU RIUREANU

Noptile fără stele

Ce grele
sint noptile fără stele!...
Sint grele
ca bezele neființei
ca blestemul nepuinței...

In noptile fără stele,
ca plumbul sticuluii clipele-s grele...

Si-noptile-acelea atita doream
să văd o lumină-ntr-un geam,
o lampă in beznă prin care-nteam!

In firziu, cind zării prinbe picla făclia,
mi-am strigat hăulind bucuria.
Ochiul, orb, incepu-se a vedea
iar făclia-numericului il mistuia
de parcă ardea într-o focului pară
pinza putredă și murdară
pe care păvănșenul napți pindeau.

Și-apoi ce minună
mi s-a părut zbură-mău așteptată.
Nu-i minunat să vezi dintr-o dată
că soarele nu s-a stins, ci răsare
făclind cavone și perlele de soare
să vezi înălțate spre cer orbitor
drapele din ficăria cea mai curată!

Dar ce lung! și ce grele
au fost noptile mele
fără lumină și stele!

GABRIEL IUGA

Sunăc par

E un drept al pămîntului
să se zădărească din sine
chip și asemănare
lumina ca surul mișcării din spice
însteașe apoi
in ochul carului laște

și mai presus de toate a dreptul
de a-mi săpa libertatea in trup
ca pe a stăca
sare care am mers distanțându-mă
ca spre adăna țară de sfîrșit
și țih.

e un drept al nostru
să știm liber pămîntul
sunet pur in suflet - pasăre albă
legată cu cîntecul copilului
ce va să vie din piinea zilei de miine
stăruință și călăb.

VALERIA DELEANU

Lumina unei amintiri

LUNG DRUM STRABAT,
selăștie printr-o maci
mărunție încă mai ard
in amestecarea cîmășului
cel căsit de vovă,
pe care soarele-l rodesse
și dăru peră.

Lung drum. Un vâl de aur diurn,
un gîngus neptolic de argint
trag dintr-o mare iubire
sărbătoarea muii pămînt...

Și starea aceasta permanent născătoare de
urme...

O statuie de griu printre pepturii
împărșind frățește aceeași strălucire,
aceeași dulce piinea.

ȘI LUMINA UNEI AMINTIRI POATE INFLORI,
imi spuneam ingenunchiată într-un lan de griu,
feciori imi păreau spicele înalte, subțiri,
feciori trecuți din durere-n rână,
din somn in sămînță dindu-mi putere să știu.

Fiecare mișcare era o mărturisire
reluată de tremurul blind al văzduhului.
Șoapte pluteau ușor, ușor
stingindu-se apoi in frumusețea gîndului.

Și, iată, iar vorbesc despre eroi,
și iar cîntesc a augustă vară...

Prin faptul că pot umbra prin trecutul
pămîntului
ating suprema iubire de țară.

Vară, minunat spațiu al inimii mele,
netulburată a copilăriei, aerul înfloresțe încet
in jurul frunții, in jurul amintirii,
lără ce lumina să-mi sfîșie.

In holdele tale strălucesc maci,
nici ucigători, nici ucigi,
purind in petale mișcarea blindă,
răsăritul curat de care sint prinși.

Trec prin zile lungi, prin culburi de iubire,
insuflețind pămîntul cu maci și griu

Și iată-mă încercată de dururile verii
dindu-mi credința c-am învățat să-mi cresc
părinții
c-am învățat să știu.

DAN ROTARU

Poem despre griu

În zilele cîmpului sufletul in griu.
Prin spicul lui pămîntul iar respiră.
Cind hangarii sa vede pană-n briu
mă-nălțau, și ochii mei se miră.

Ce pace o-a cîmpia, și ce dor!
Vedea macii de țih și eretari.
Dau soare la a gema și rădăcin
la orizont cu gema de înțeleșuri.

Căci ce e griu, dăruim eu via
amintiri și piinea și a pace!
Ce este griu, stea mai bine știe,
mă-nălțat el, cind cîmpul se desface!

Trecuș griu, cind văd din el,
ș-a gîndit muii și înțeleș piinea.
Prinși cîntecul piinea in dinari,
șau cum unii duc de-ai in miine!

Înima țării, negreșit, din griu,
pămîntul și pămîntul din piinea dîna.
Sint sufletul in miine ca un ru
ce despre griu cu unde lui cîntă...

Desene de Sabru Ștefănuță

HORVATH DEZIDERIU

Pe aceste vetre de lumină

Țara, cu griul strîns din timbul luptelor,
Deși neindestulălar, dar pus deja in hambare,
Promitea muiosul de mult uitat al piinii calde,
Căruia-ne răgaz și sudore pentru un timp,
Cuprins de freacă și nădejdi.

Ziditorii Ei se strîngeau in rînduri bineînșiruite,
Cu pletele-n vînt, culegînd smaralde și stele
Din constelația zilară și napților,
Urcînd cu fiecare ceas din lumină înspre
lumină.

Inimile, înainte zădărite,
Nu ezitau, ca mină-n mina,
Să pună stăpînire pe pămînturi, pe plăguri,
pe fabrici,

Pe Țară și pe Soare.
Clipele, adunate la un loc, deveneau
Zile lungi de muncă prin noi și pentru noi
Culorile se așezau in straturî fecunde
Pe frunțile noastre
Odată cu razele ce ne inundau trupul,
Gîta se umplea de culori:
galben din griul capt de vară,
verde din abrazul brazilor,
negrul din palarea aerului din adîncuri,
roșul de mac din strapii de soare,
albastrul din talazurile Mării...

Și tricolorul flutură liber peste aceste vetre
de lumină
In adierea vîntului din acest an aniversar.
Comuniștii, acum, in febra timpului,
Gîndesc, pentru forumul lor înalt,
Cîntururile de miine
Iar împrejur totul este inundat de soare și de
piinea!

EMILIA CĂLDĂRARU

Timpul recoltei

Ascult timpul recolta,
Această certitudine
Grea de pămînturi redite,
Ondulind potolit
Sub un cer ce adună
Faarte aproapele
Lîngă foarta departele
Țării din miine.

Aidoma efigiei țării -
Rotund și sacru spațiu
Carpați-dunărean -
Efigia țării din miine.
Același cuib de țără și de dăina
Mereu îndușată fecerălnic,
Aceeși motcă-ordănta a credinței
In truda panuri născumpărtătoare,
Același vînt de spădă scapărită,
In neînțeleșită, privesghere,
Lîngă Olt și Ceahlău,
Lîngă Lucașfăr și lîngă Mese țicari,
Lîngă samul copăilor,
Lîngă soarele stele!

In august aniversar,
Ascult cum din marginea năilor spice
Continuă-n loșnet nesfîrșita cîmpiei,
Prevestindu-mi mai plinul,
Grîndu-mi in dulcele griu românesc,
Aidoma dukelui grii
Al țării din miine.

VOICU OLARI

Incandescență și azur

E vară, fierb aletului și sece la un loc,
Inaltăm prin anii istoriei de foc.

In Bărăgan lumină de aur am văzut
Și griul in columna apalce crescut!

Și am văzut Carpații, cei mindri, tremurînd:
Minerii in adîncuri cu inima bătînd!

Ieri am zărit dear noții, pe baltă-n zbor
stînghat,
Azi am urcat pe schela, gigantici, pin-la cer!

Suim spre viitorul mai fainic, mai înalt,
Pe mindre baricade, asalt după asalt!

E August, dau ecouri munții Carpați și Tetra,
Uniți slăvim eroii, ce ne-apără vovă.

Să ne-nălțăm capii, in soare, la Moisei,
Ei nu ingenuncheară sub gicante-n munții mei!

Martirii ai libertății, căzură rînduri rînduri,
Ei sint mindria noastră in mi și mi de gîndurii!

Ne naștem de milenii, aici, și celebrăm
Strămoși ce ne-nvătără să mioritizăm.

E August, dau ecouri Carpații la zenit,
Aud vînd poporul, in veci nebiruit!

Pe plaiul mioritic, etern, eliberat
Urcăm spre viitorul in aurii nimbat!

Purcăm in suflet, țara, curat, tulburădar,
Ființă ni-i prezentul, pulsînd cloacilor!

E August, azi eroii in amintire sint
Și in zvicnirea caldă a dulcelui pămînt!

Pe cei ce ne-sămînțară, murînd, țărîna grea
Inaltă-l, țară mindră, in nemurirea Ta!

VASILE ANDRONACHE

Comunistul

Pe miinele lui se culcă
Luna
Griul
Pămîntul
Și toate celelalte lucruri

Unealta pentru el e
Un
Fel de
Osie astrală
In jurul căreia își rețește
Trupul
ca pe-a casă cosmică
In care se umanizează
Universul

NICOLAE DAN

FRUNTELATĂ

Copacii acestui pămînt

August, aer curat al istoriei
Urcă in noi, vorbind românește
Sintem copacii acestui pămînt
Bogați de vovă cu un soare țih

Cîtă durere fu și cîtă piatră
Se zidi peste lacrimi, știu in adinc
Izvoare sorate hrănită cîmpia.
O, griul nostru vesnic aurînd.

August, aer curat in piămînil orășelor
Primește-l cu fruntea sus, patria mea
Fără teamă de neguri și de durată
Ca a floare a griului, patria mea

Niciodată, nu va mai fi, niciodată
Rană de lanț peste Munții Carpați
Scriem lumii scrișoare de august
Cu viața dacă trebuie, adevărînd
Cu toți copacii dacă trebuie, adevărînd.

FLORIANA TEI

Parafă de August

nu cunosc o altă expresie mai pașnică a
puterii

ca umăr lîngă umăr clasa muncitorea
și voce lîngă voce glasul țării
roștindu-se cu fiecare august douăzeci și trei
tot mai sonor tot mai slăpîn
peste ințelesul românesc al zării
nu cunosc a privire mai plină de iubire
mai egală cu sine
ca privirea acestor fainici băzbați spre tribune
un port mai mindru să întreacă
partul acestor frumoase femei deplînd
a dăruire mai deplină
ca zimbul capiiilor imaculat
printre drapele roșii fluturînd
nu cunosc a dovadă mai grăitoare
a sensului istoriei fișec urmat
decît acest popor unit într-un glas
intr-un singur bărbat
mărturisind a sfîntă vechime-n Carpați
a lungă și greu încercată
trădăție de luptă și de jertfă la hotare
idealul pin-la abesia român
de pace și neclînora

M. N. FLORIAN

Cuvîntul de ordine

bogată de la naștere
haina săracului purtînd
umilind durerea și vrednică
făcînd-o cind înseamnă un neam
sintem ai patriei
ce niciodată-n spatele
unor grații n-a trăit
uraga ei umbră
din aripă lînd făcînd
la marea singelui
oasele strămoșilor țigînd
să le dea vindecare

bogată de la naștere
ne e istoria prădată
de clopote-n aglinzi
de biruință răștrîntă
sărut de zimbru libertatea-n singe
ne lasă istoria ne e un templu
solid cu eroii drept pereți
și neingenunchierea acoperiș
temelie-l străbat
a abruptă prăpăstie de suflet
sintem ai istoriei ce face de aur
rădăcinile neamului

bogată de la naștere
din oase de valioși
libertatea dă vovă
de durere distrugătoare
ca secula-n rod
iubind armele eliberării
ne sint riul ramul
ale lui Burebista și Decebal
de milenii proaspete morminte
vîind in aerul de lacrimi ciușit
lacuim a eliberare temeliile
patriei o izbira înimă fiind

bogată de la naștere
eliberarea caplărea prin muguri
și mustul deflorații-n frepte
cugînd peste timp izbind
in moarte cu deschiderea
fiicărei ferestre-patriei cind
eroii și descălușou singele
peste neam ca un palen
bogată de la naștere
lupta se schimbă-n flacăra
carăbii cu aripi descarcă-n
văzduh biruință
in patrie viața numai cu noi
vorbește-aceiași limbă

bogată de la naștere-n
afara libertății
nu putea să rămină
căci singura-i istorie
i-a fast suflețita
și neșupunerea și griul
luminos la fel făpturii căprioarei
deasupra izvarului
orde durerea pin-la lumină
cum nici semînțele
nu pot scăpa
din ordinea-neclîșirii

bogată de la naștere
simțim arsura lacrimii pe rană
august vine cu țâpi de griu
și-n ținta piinii șieră
baabele ca niște cartușe
lășind năvoadele palmelor
mai adine in țărîna
cu soizi de rod să se-ncaice
și-n toate lucrurile vedem
străveștia zbatere-a
cuvîntului de ordine
patria partidul și poporul

ROMÂNIA ÎN LUME

SIMPATIA, RESPECTUL ȘI ADMIRAȚIA ÎNTREGII LUMI PENTRU VOCAȚIA CREAȚOARE A POPORULUI, PENTRU PERSONALITATEA EXCEPȚIONALĂ A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

Prin natura profesiei și privilegiul împrejurărilor, am stat cîtiva ani buni în străinătate, am participat la diverse colocvii internaționale pe teme de cultură românească ce au avut loc peste hotare și de aceea n-aș putea începe articolul de față decît cu depănarea unor constatări, a unor amintiri despre locul nostru în lume, așa cum este el fixat în mentalitatea ori în sistemul de referințe al străinilor cu care am venit în contact, cu persoane particulare sau cu reprezentanți ai diverselor instituții. Întîia constatare este legată de statutul nostru politic, căci politicul a dobîndit, în epoca noastră, o pondere pe care n-a avut-o niciodată, iar interesul pentru politică, pasiunea pentru raporturile și relațiile internaționale sub aspect politic se explică, imi închipui, în primul rînd prin speranța pe care omul contemporan o are în acest gen de activitate care poate salva planeta noastră de un cataclism pe care mulți îl consideră iminent. Înțelepciunea politică a statelor lumii, a conducătorilor acestora în special, este antidotul decisiv care poate stăvili catastrofa, orientînd umanitatea pe căile comprehensiunii, progresului și civilizației. Astăzi declanșarea unui măcel nu mai are drept consecință, ca în trecut, situația de învingător și învins, de ucigaș și victimă; după un război generalizat, poate chiar local, în era atomică, nu se vor mai putea auzi strigătele triumfătoare ale victorioșilor, căci un asemenea război echivalează cu exterminarea omenirii, cu o veritabilă sinucidere. Viața politică, prezidată de forța rațiunii de înțelepciune constituie unicul mijloc de salvare a planetei. Dar viața politică internațională nu mai constituie, în vremea noastră, monopolul unui grup restrîns de state, așa numitele „mari puteri” ci este influențată, puternic, de acțiunea tuturor țărilor, mari sau mici, deopotrivă interesate vital în propria supraviețuire. Și dacă este adevărată teza generală după care tezaurul valorilor universale nu este apanajul unui grup restrîns de națiuni mari și că reprezintă efortul tuturor popoarelor în constituirea acestui patrimoniu, această teză nu dobîndește o confirmare

și a exclamat, sub privirile uimite ale celor din jur: „România! Ceaușescu!” Conflictul, firește, s-a aplatat, iar la despărțire ne-am îmbrățișat, ca vechi prieteni. Pe drum, fetița mea, de 6 ani atunci, m-a întrebat: „Tată, dar de unde-l cunoștea gineaeștrul pe tovarășul Ceaușescu?”
Încă o amintire: în anul 1971, la Universitatea din Bonn, am înființat, în urma unei vizite făcute rectorului acestei universități, la lecția inaugurală, ținută în fața întregului seminar de romanistică, am fost prezentat de directorul acestui seminar care, în introducerea, a adus un călduros omagiu României, istoriei și prezentului ei, evocînd personalitatea excepțională (auster ordetrică) a președintelui ei în cuvinte de o prețuire ce m-a emoționat profund. De altminteri o asemenea emoție cred că-l încearcă pe toți cei care, de parte de țară, dar cu gîndul la ea, sint martorii unor asemenea manifestări. Te simți atunci, ca fiu al unei țări prețuite și respectate, mai sigur, mai încrezător în forțele tale

sistem cunoscut, că se vorbește despre noi cu prietenie, respect, nu o dată cu admirație și cred că nicicînd sentimentul iubirii de patrie nu vibrează atît de puternic ca în asemenea împrejurări...

VOCAȚIA UNIVERSALITĂȚII

N-aș putea evident, omite, cu acest prilej, rolul pe care l-a jucat și-l joacă, de totdeauna, marii creatori de cultură, expodoperile artistice. Un francez îmi spunea, în mai 1963, după marele spectacol cu Oedip la opera din Paris, că românii dovedesc extraordinară disponibilități muzicale argumentîndu-și spusele cu observația că în acel moment noi aveam 4 dirijori printre cei mai mari din lume: George Georgescu, Constantin Silvestri, Ionel Perlea, Sergiu Celibidache. Literatura română a început să fie integrată patrimoniului universal; despre Eminescu, de pildă, s-au scris cărți convingătoare în Franța (Alain Guillemau), U.R.S.S. (Juri Kojevnikov), Italia (Rosa

POEME ANTIFASCISTE

PIERRE JEAN JOUVE

Franța

Pădurea săracilor

Oh ură! Oh ură! Inverșită! Și-al verii viitor spectacol. Oh ură purturi verde țigăni din gila umedă și călăt de lacrimi. După necercarea calmă, sinuoasă-a pămîntului.

Au înecat această uimitoare inimă în deznăoadă făcînd să cadă arma ce epăra săraca gila Libertatea gînditoarelor făguse. Văzu trecînd pașii spaimii ai falsului păstor. Ei au înșelînt primăria bisericii. O sută de bărbăți pentru unu și laoră duminical de la gură jefuiră comaara deparțat triburi întregi torturată inimile torturate pe prizonier pe cel drept. Acoperîră colonadele de umbră de minciună, au dichisit speranțele-n minciună, în vise turnară minciună. Umplură cerul de aeriană minciună.

NANOS VALAORITIS

Grecia

Lamento

Litere scrise de iubire pe chipul lor. Vise brodate de pînjenji pe somnul lor. Moartea în chip de fantasmă s-a tîrit printre ei.

Li s-au stins ochii străvezii ca niște candelă pielea lor întinsă ca o rătă în vînt nu mai simle căldura din trupuri izvorînd ca pe niște date le citim numele.

Der abia surizi mai surid răsună-n pașii noștri pașii lor și-n inimă simțim bătaia inimilor lor.

ALFONSO GATTO

Italia

Împușcături în miezul nopții

Au tras la miezul nopții, am auzit cum băștăle cătu în zăpadă și zăpada-l cuprinsă subit. Nu-i rămîne orășelul decît să se uite la morți învinșînd sub crug. În zori odată cu zăpada cînd din frunțoane de pe lîrle negre, tot mai prelungă-i supărea și chinul dăborînd-o pe mama -n genunchi să se odape la ochii -nghetați ai fiului, la pîrul fir de caier în fluviile albastre de prier.

VIKTOR ESIPOV

U.R.S.S.

Mauthausen

(fragment)

Mauthausen — curle de piatră dură. Mauthausen — fabrica morții. Treizeci de ani tecuă de cînd ușile cuplătoarelor nu mai sînt roșii. De treizeci de ani niciun locuitor, Casa cămarurilor e în paogînă. Pe cei ce vizitează îi întîmpină, cred, cel mai trist din lume-ngrijitor. Și-a ispășit sorocul de zece ani. Alibi, dar nu se lasă dăbori. N-a mai putut pieca de-aici, s-au n-a avut unde să se întoarcă. Întrăm în curtea lagărului ce s-mpresurat de-o liniște amețitoare, ferestre negre te achese ca tot altăa guși de arma negre. De timp funinginea și zgura nu se mai cunosc. Ploaia spală cenușa. Barăciile arîndite la un loc. La fel aliniate ca atunci. O ușă se deschise, un pantof izbit de-o treaptă din culoar. Dincalo de fereastră un pînjen trist îmens asupra latură veghează crematoriul. Tăcerea bate-n timale. Din beznă pare-aud gemete, horecîit și brusc tavonul parcă se prăvăle pe cine intră în barocă, buimăcîit. Nu poți striga, fi-s buzule de scame. Oricît ai vrea, cămarul nu-l alungi. De treizeci de ani nu pot pricepe Grăzvia, cum s-a putut patrece!

JORGE GULLÉN

Spania

Biruînța umană

(Anna Frank)

Jur împrejur crima-absolută. Vulg. Vulg cel mai săbatic, Într-un delir de joshnic Ce-ajunge pin' la nebunie, O beție de singe, Singele lui Ius. Și peste osuare Se-astelne-o infamie unanimă: pe toți, pe toți ne pingărește. Cine, cînd crime-ai urașă N-o să fie de vină!

Noaptea pătîmește de loinică inocență.

Și în această noaptea tu, pentru tine zori, De-un cer cu păsări atit de aproape, În palida spaimii și chinului, Captivă și asfiliată lubești, născocesci, crești înăuntrul panicii, Ce nu izbește s-aprescă strădania ta dirz minuțioasă de biruînța umană: cu poporul tău cugetul tău — Și viitorul tău.

ERNA HINTZ-VONTHRON

R.F. Germania

Spaima

În sufletul nostru trăiește macnește-ostensă ca în cenușa jarul cu fiecare duminic ne-neacă și o sorbim de cite ori ni-l sete ne prigonește zilele viată și munca ne-o-ntunecă pe umării noștri tenind în patul nostru se-ncuibă somnul și visul ni-l buimăcește zugrav de cămaruri macabre.

En-i mîrturia semnul unor vremuri ce se joacă cu facul cu fulgere-orbitoare chiar dacă capul ni-l ferim în sufletul nostru trăiește neostoiță sintem robii puterii ei sumbre.

JÁNOS PILINSZKY

R.P. Ungară

Patima de la Ravensbrück

Iese din rînd. Într-un cavou de tăcere se-aprește. Cu umbre pe-un acron pregătă O corcăc, un cap de acnă.

Este înspăimîntător de singur, I se vîd pații pielii. Din ce-i al lui totul e îmens, Din ce-i al lui totul e înlim.

Asta-i tot, dealtefel, Totul a fost foarte simplu: A uitat să strige. Înainte de-a cădea la pămînt.

În românește de Geo Vasile

mai elocventă ca eea pe care o oferă exemplul României socialiste.

În timp ce România de astăzi, suverană și unită, deține un loc de onoare în concertul mondial prin contribuția sa vie, activă, eficientă la dezbaterile problemelor fundamentale ale omenirii contemporane, prin inițiativele sale umanitare, puse în slujba păcii, independenței și echității între națiuni, atrăgîndu-și simpatia, respectul și admirația întregii lumi. Președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sinteză strălucită a marilor virtuți naționale, este una din personalitățile proeminente ale vremii noastre, apreciere formulată, în atîtea împrejurări de prestigioasă personalități contemporane, dar și de oameni simpli, obișnuți.

CUVINTE DE PRIETENIE ȘI SIMPATIE PE MERIDIANELE PLANETEI

Alîndu-mă, acum cîtiva ani, la Koln împreună cu familia, am vizitat, prin societatea turistică germană „Reisen Gesellschaft” vestul european trecînd, între alte localități, pe la Waterloo. Toți, în afară de noi, erau germani și, după o masă luată la cunoscutul restaurant al muzeului, de la care n-a lipsit vinul, s-a iscat un conflict, ameninșînd să ia aspecte violente, între nemți și personalul hotelului, pe chestia notelor de plată. Băieții care serveau, în flagrantă minoritate (eram 80 de turiști) au chemat, în ajutor, pe responsabilul localului, un uriaș de peste 2 metri, fost grenadir, care a început cu ameninșări teribile: „Vă fac zob! (je vous écrase) urmate de „argumentum baculinum”. Am fost constrîns atunci să mediez și, după franceza pe care o vorbeam, diferită de cea a companzilor nemți, golia-tul mi se adresează direct: „Dar d-ta nu ești german. Ce ești?” Și, răspunzîndu-i că sint român, deodată fața uriașului s-a înșeninat

căci ai în spatele tău un popor întreg, o țară. Un asemenea sentiment e greu de descris dar el dă măsura exactă, mai puternică și mai vie decît orice statistică, a prezenței și locului nostru în lume. Am simțit totdeauna și peste tot, în R.F. Germania, în Franța ori în Austria, unde am zăbovit mai multă vreme, că

del Cante) etc. Am primit de curînd, de la Universitatea din Nisa, pe care am vizitat-o astă toamnă, o interesantă carte despre Eminescu (autor Barthelemy A. Taladoire) în care marel nostru poet național este inclus în compania lui Goethe și a lui Victor Hugo.

Evoc încă o experiență personală: ca profesor la Koln, între 1970—1973 am ținut un curs intitulat „Expodoperile literaturii române de la Alexandru Lăpușeanu la Moșomeștii”. Nuvela lui Negruzzi, la care am zăbovit 2 lecții, cu analize pe text, în cel mai tipic stil nemțesc, a lăsat audiențelor (nu numai studenți ci și cadre didactice) o impresie memorabilă. Dr. Siepmann, asistent la catedra de literatură franceză, a declarat fără ocol: „Negruzzi al dv este cit Shakespeare”. Ne amintim că acest lucru îl spusese, cu pătrunderea-i proprie și Călinescu dar cînd un cititor străin face o atare apreciere, orice dubiu, orice complex dispore. Imprietindu-mă cu un profesor brazilian care preda portugheza la Bonn, om citit și rafinat, care mi-a cerut o carte de literatură română contemporană, i-am oferit Groapa, care se afla, în traducere franceză, la biblioteca universității (împrejurarea am mai povestit-o cîndva, în România Hierară). Am vrut să văd cum reacționează un sudamerican la o carte apropiată de maniera Marquez (un Marquez avant la lettre, desigur). Entuziasmul colegului din Brazilia a întrecut așteptările mele, „senzația de viață” a acestei cărți l s-a părut „extraordinară” ceea ce l-a determinat să facă, în conștinuare, aprecieri de natură etnopsihologică (era foarte interesat de acest domeniu) privitoare la poporul din care face parte autorul cărții. Și, cum numai cu citeva zile înainte îl dusesem la un spectacol de folclor românesc cu o îndrăcită formație oltenesească, opiniile erau exprimate cu multă convingere. Mi-a scris din țara sa, la reîntoarcere. A devenit un devotat și înflăcărat propagator al valorilor spirituale românești în Brazilia. Rolul de ambasador al culturii este imens.

Pompiliu Marcea

PABLO NERUDA

Acum cîntă Dunărea

Metg dinspre pini spre gurile joase-ale Dunării, aeru-albastru zgîlție vîntele, viața. Aerul curleă adîncul saloanelor, prin ferestre pătrunde o adiere de steaguri populare.

Înlăturînd în acest ceas, Românie, din inimile tale zdrănele, poporul tău, o iuit un alt ceas, alți ochi, o nouă gură cere cîntă —

și nu doar un neam de păstori ostăzi arăp pe pămînt ci o uimitoare construcție-n-marș.

În românește de Omar Lara

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dragoș, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

L

REDACȚIA: București, Piața Ștefaniei Nr. 1. tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115. tel. 50 74 96
ABONAMENTELE:
3 luni — 13 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei
Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘTEFANIEI”
Paginator Dobre Marian